

خبرنامه

انجمن ریاضی ایران

سال ۲۳ و ۲۴، شماره ۱ و ۴، زمستان ۱۳۸۰ و بهار ۱۳۸۱، شماره مسلسل ۹۱ و ۹۰

خبرنامه نشریه خبری انجمن ریاضی ایران است که زیر نظر شورای اجرایی انجمن در پایان هر فصل منتشر می‌شود. نقل مطالب با ذکر مأخذ آزاد است.

صاحب امتیاز: انجمن ریاضی ایران

مدیر مسؤول: مهدی بهزاد

سر دبیر: مگردیچ تومانیان

هیأت تحریریه: علی بزرگر

مگردیچ تومانیان

محمد خرّمی

رشید زارع‌نهندي

نسرین سلطانه‌خواه

علیرضا مدقالچی

سیامک یاسمی

حروفچینی: $\text{\LaTeX}$ -پارسی، دفتر انجمن ریاضی ایران،

همکار این شماره: افسانه بختیاری

لیتوگرافی، چاپ، و صحافی:

انتشارات دانشگاه امام حسین (ع)

تیراژ: ۳۰۰۰

تهران - خیابان کریم‌خان زند، داخل بوستان ریاضیات،

دبیرخانه انجمن ریاضی ایران

صندوق پستی ۴۱۸-۱۳۱۴۵

تلفن ۸۸۰۸۸۵۵ و ۸۸۰۷۷۹۵، فاکس ۸۸۰۷۷۷۵

پست الکترونیک iranmath@ims.sharif.ac.ir

گزارش: / کمیته ملی پیشبرد ریاضیات / خورشید زندگی استاد احمد بیرشک غروب کرد / درخواست پشتیبانی علمی از بولتن انجمن ریاضی ایران / نتیجه میزگرد بررسی دروس جبر دوره کارشناسی / راهنمای تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم ریاضی دانشگاه صنعتی اصفهان / گزارش سالانه همایش ماهانه انجمن ریاضی ایران / همایش جایگاه ریاضیات و بزرگداشت استاد ابوالقاسم قربانی / بخشی از سخنرانی آقای عبدالحسین مصحفی در همایش بزرگداشت استاد ابوالقاسم قربانی / آشنایی با انجمن ترویج علم / نامه مسرت‌بخش در مورد خانه ریاضیات نیشابور / قطعنامه گردهمایی مدیران خانه‌های ریاضیات / اتحادیه انجمنهای علمی و آموزشی معلمان ریاضی ایران / گزارشی از چهارمین سمینار ریاضی دانشجویی کشور / گزارشی از کارگاه آنالیز تابعی غیرخطی و کاربردهای آن / گزارشی از دوازدهمین سمینار آنالیز ریاضی و کاربردهای آن / گزارشی از کارگاه آموزش مویکها / اخباری از گروه ریاضی دانشگاه شهید بهشتی / اخباری از گروه ریاضی دانشگاه اراک / اخباری از گروه ریاضی و آمار دانشگاه محقق اردبیلی / اخباری از گروه ریاضی دانشگاه سیستان و بلوچستان / ایجاد کارگاههای اقماری / چرا جایزه نوبل ریاضیات نداریم؟ / جایزه آبل / کنفرانس بابلسر و چند کلام در حاشیه آن / معرفی چند کتاب / مجله بین‌المللی علوم پایه جمهوری اسلامی ایران **گردهمایی** / سی‌وسومین کنفرانس ریاضی کشور (اطلاعه شماره ۱) / چهاردهمین سمینار جبر ایران / اولین کارگاه سیستمهای دینامیکی / اولین همایش انجمنهای علمی دانشجویی ریاضی کشور / پژوهشگاه دانشهای بنیادی، پژوهشکده ریاضیات / همکاری در احداث موزه علوم وزارت آموزش و پرورش / اخباری از مرکز عبدالسلام **فارغ التحصیلان دکتری** **اخبار انجمن** **آئین نامه‌ها** **گوناگون** نشریات / حامیان و اعضای حقوقی انجمن ریاضی ایران / تقویم کنفرانسها و سمینارهای انجمن ریاضی ایران

سرمقاله

تشکیل «کمیته ملی پیشبرد ریاضیات» که در پی زحمات رئیس پر تلاش انجمن ریاضی ایران تحقق یافت، گامی مهم در ایجاد پشتوانه‌ای مستحکم برای ارائه پیشنهادهای عملی در رفع کاستیهای موجود و برنامه‌ریزی برای ارتقاء شایسته سطح ریاضیات ایران زمین در مقاطع مختلف خواهد بود.

در سه جلسه‌ای که اعضای محترم این کمیته داشته‌اند، مباحث و موارد مختلفی مورد بحث قرار گرفته و عناوین گوناگونی را برای مطالعه مطرح کرده‌اند.

ریاضیات دبستان، دوره راهنمایی، دبیرستان، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری، کتابهای درسی، معیارهایی برای واحدهای آموزشی، چگونگی ارزیابی‌ها، مقایسه ریاضیات این کشور با ریاضیات سایر کشورها، مهمتر از همه وضع کنکور، انجمنهای علمی در حیطه ریاضیات، عمومی کردن ریاضیات، خانه‌های ریاضیات، انتشارات ریاضی، همایشهای ریاضی، مسابقات ریاضی و بالاخره اعتبار هیأت علمی ریاضی و معلمان ریاضی کشور و وضع اجتماعی و معیشتی آنان.

کمیته ملی پیشبرد ریاضیات

در پیام مورخ ۷۹/۶/۶ جناب آقای سیدمحمد خاتمی رئیس محترم جمهور به سی و یکمین کنفرانس ریاضی ایران، به این نکات اشاره شده بود که «دانش ریاضی یکی از مجاری درک جامعه جهانی و توسعه آن به شمار می آید» و «درک این مهم باید بیش از پیش مورد توجه و اهتمام برنامه ریزان کشور و دولت قرار گیرد» در سپاسگزاری از این پیام پرمحتوا درخواست شد موافقت فرمایند نهادی مستمر و توانمند زیر نظر مستقیم ایشان تشکیل شود تا با همکاری انجمن ریاضی ایران فعالیتهای گوناگون علوم ریاضی کشور هماهنگ شود و با رفع کاستیها به سطحی شایسته ارتقا یابد.

رئیس جمهور، سید محمد خاتمی:
«دانش ریاضی یکی از مجاری درک جامعه جهانی و توسعه آن به شمار می آید» و «درک این مهم باید بیش از پیش مورد توجه و اهتمام برنامه ریزان کشور و دولت قرار گیرد.»

متعاقب آن کمیته منتخب شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران «گزارش مقدماتی وضع ریاضیات ایران» را تدوین و در ۷۹/۱۱/۱۰ تقدیم رئیس محترم جمهور کرد. جناب آقای خاتمی در ۷۹/۱۱/۱۶ سه تن از همکاران مسؤل و نزدیک خود را مخاطب قرار دادند و به خاطر «اهمیت جایگاه ریاضی در سرشت و سرنوشت جامعه رو به آینده» عمل به پیشنهاد مزبور را نه تنها مفید بلکه لازم دانستند و از شخص جناب آقای دکتر محمدعلی نجفی پیگیری مسأله را خواستار شدند.

پس از چند نشست مقدماتی، به خاطر برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و معرفی کابینه جدید کار دنبال نشد. سرانجام شرکت کنندگان در سی و دومین کنفرانس ریاضی ایران در بیانیه خود اظهار امیدواری کردند در نیمه دوم سال ۱۳۸۰ شاهد تشکیل و فعالیت نهاد مورد نظر باشند. بلافاصله پس از دریافت متن بیانیه اخیر جناب آقای دکتر محمدرضا عارف معاون اول محترم رئیس جمهور در تاریخ ۸۰/۶/۱۴ از جناب آقای دکتر رضا مکنون معاون هماهنگی خود اقدام و گزارش نتیجه را خواستار شدند. خلاصه مذاکرات جناب آقای دکتر مکنون با سه تن از نمایندگان شورای اجرایی انجمن به عرض جناب آقای دکتر عارف رسید؛ مقرر فرمودند انجمن ریاضی ایران در قالب طرحی تحقیقاتی ظرف یک تا دو سال مطالعات لازم برای بررسی ریاضیات کشور را انجام دهد و توصیه های خود را ارائه نماید.

ملاحظه می شود که این کارها بس سنگین و محتاج صرف وقت بسیار است و جامعه ریاضی کشور باید تمامی همت خود را مصروف بررسی و اظهار نظر درباره تک تک موارد فوق بنماید، و پس از جمع بندی نظرات مفید و ارزنده، برنامه ریزی و تصمیم گیری شود. البته این کمیته فقط با پشتوانه تام دانشکده ها و گروه های ریاضی وابسته به آن و با همکاری و همیاری سازمانها و مقامات دولتی ذیربط می تواند به چنین کار خطیری دست بزند، که خوشبختانه جامعه ریاضی کشور نشان داده است که همواره در برنامه ریزیهای سازنده، حامی و پشتیبان دست اندرکاران ریاضی کشور بوده است. امید است که جامعه ریاضی همواره در جریان امور مربوط به این کمیته قرار گیرد و بتواند نظرات خود را اعلام نماید.

هیأت تحریریه خبرنامه انجمن ریاضی ایران، تصمیم دارد که اولاً تصمیمات این کمیته را به اطلاع اعضای محترم انجمن ریاضی برساند ثانیاً نظرات سازنده اعضای این انجمن را منتشر و در معرض بحث و تبادل نظر قرار دهد.

سردبیر

مگردیچ تومانیان

پس از بررسی نامه مورخ ۸۰/۹/۱۲ جناب آقای دکتر مکنون در نشست مورخ ۸۰/۹/۲۸، شورای اجرایی انجمن ضمن سپاسگزاری، اعضای «کمیته ملی پیشبرد ریاضیات» را برای مدت سه سال برگزید و مسؤولیت تهیه و تنظیم این طرح مهم، سرپرستی اجرای صحیح و تهیه گزارش نهایی آن را به کمیته هفده نفری سپرد تا ضمن رعایت مفاد اساسنامه انجمن با اتکا بر نقاط قوت و بررسی و ارائه پیشنهاد جهت رفع جدی کاستیها اعتلای سطح ریاضیات کشور را هدف قرار دهد.

«کمیته ملی پیشبرد ریاضیات» هفده نفر عضو دارد که برای مدت سه سال توسط شورای اجرایی انجمن برگزیده شده‌اند. این کمیته از ۸۰/۱۰/۱۳ تا پایان سال ۱۳۸۰ هر دو هفته یک بار نشستی داشته است.

نخستین نشست کمیته ملی در ۸۰/۱۰/۱۳ برگزار و قرار شد هر دو هفته یک بار در نشستی طرح تحقیقاتی بازرگاری تمام مؤلفه‌های ریاضیات کشور تنظیم و به صورتی هدفمند نحوه بررسی دقیق آنها مشخص شود. ناگفته پیداست انجام این مهم جز با کمک سازمان‌های مسؤول و جمع بزرگی از علاقه‌مندان با تخصص‌های گوناگون ممکن نیست و عمل به پیشنهادها جهت اعتلای همه جانبه ریاضیات کشور نیازمند همکاری و تلاش مستمر تمام دست‌اندرکاران، به ویژه آموزگاران، دبیران و استادان محترم ریاضیات کشور است.

ضمن سپاس از اعضای محترم کمیته ملی پیشبرد ریاضیات به خاطر پذیرفتن این مسؤولیت خطیر و آرزوی توفیق خدمت برای همه آنان امیدوارم در شماره‌های آینده اطلاعات بیشتری در اختیار خوانندگان محترم قرار گیرد.

موفقیت این طرح عظیم ملی در گرو حمایت‌ها و دعای خیر شما عزیزان است.

مهدی بهزاد

رئیس انجمن ریاضی ایران

خورشید زندگی استاد احمد بیرشک غروب کرد

استاد احمد بیرشک پس از سه ربع قرن خدمت به آموزش، پرورش، علم و فرهنگ کشور در غروب ۱۴ فروردین‌ماه دار فانی را وداع گفت.

استاد بیرشک در بهمن‌ماه ۱۲۸۵ پا به جهان نهاد. وی در سال ۱۳۱۲ به خدمت وزارت معارف درآمد و در سال ۱۳۱۴ نخستین اثر ترجمه خویش را منتشر نمود و تا پایان عمر، ۱۲۵ اثر تالیفی و ترجمه را به چاپ رساند. در سال ۱۳۷۷ به عنوان استاد نمونه از ریاست جمهوری لوح تقدیر دریافت کرد و در سالهای ۱۳۳۶ و ۱۳۷۶ موفق به دریافت جایزه کتاب سال شد. همچنین همزمان با برگزاری بیست و پنجمین کنفرانس ریاضی کشور (دانشگاه صنعتی شریف، ۸ تا ۱۱ فروردین ۱۳۷۳) از مرحوم بیرشک به همراه چهار استاد دیگر به عنوان استادان پیشکسوت ریاضیات از طرف انجمن ریاضی ایران و کمیته برگزاری بیست و پنجمین کنفرانس ریاضی کشور تجلیل به عمل آمد (چهار استاد دیگر عبارتند از: آقایان دکتر اسدالله آل‌بویه، علی‌افضالی‌پور، مهدی بهزاد، بهمن مهری). نامه‌های مرحوم بیرشک به کمیته برگزاری کنفرانس و شورای اجرایی انجمن که هر یک حاوی نکات ارزنده و بیانگر شخصیت والای استاد بوده است در زیر می‌آید.

نامه استاد بیرشک به کمیته برگزاری بیست و پنجمین کنفرانس ریاضی

کمیته محترم برگزاری بیست و پنجمین کنفرانس ریاضی

با تقدیم احترام اجازه می‌خواهم سپاس بسیار خود را به مناسبت لطفی که انجمن ریاضی با درج نام حقیر در سلک پیشکسوتان ریاضی به من ابراز داشته است تقدیم دارم.

قدمهای کوچکی که من برای ارضای خاطر خود برداشته‌ام هرگز نمی‌تواند با تلاشهای بسیار ارزنده دیگران قابل سنجش باشد.

کلامی چند بر روی کاغذ آورده بودم که اگر در مراسم امروز جایی برای تشکر حضوری منظور شده باشد به اطلاع حاضران در آن مجلس باشکوه برسانم. اینک برای اطلاع مسؤلان محترم انجمن از احساسات صادقانه ارادتمند آنچه را تهیه کرده بودم در ضمیمه تقدیم می‌دارم.

امیدوارم تلاش انجمنی‌ها مداوم و توفیقهایشان روزافزون باشد.

ارادتمند

رئیس بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی

احمد بیرشک

هیأت مدیره ارجمند انجمن ریاضی، استادان بزرگوار، دانشمندان گرامی

روزی خدای گلها بر آن شد که از آفریدگان زیبای خود دیدنی کند و بر سرشان دست رحمتی کشد. در برابر هر گلی ایستاد، لطف و ملاحظتش را ستود و با او سخنی از سر مهر گفت. بر کنار جویی گذر کرد و بنفشه را دید که رخ در زیر برگهای خود نهفته است. برگها را کنار زد و در بنفشه محبوب نگرست، به نظرش سخت زیبا جلوه کرد. گفت «ای نوگل زیبا، از من چیزی بخواه» بنفشه در پاسخ گفت.

«ای خدای من، چند برگ بیشتر به من ده تا خود را از دیده‌ها پنهان کنم، که من آن قدر ندارم که در صف زیباییان سر برآرم».

داستان انجمن ریاضی و این عضو کوچک جامعه داستان رب النوع گلها و بنفشه است. نمی‌دانم با چه زبان می‌توانم حق شناسی و سپاس خود را برای انجمن ریاضی و استادان گرانقدر آن بیان کنم. این اصل معتبر است که اگر کسی انصاف داشته باشد خود را بهتر می‌شناسد تا دیگران او را، و این اصل نیز مسلم، که ارزش هر عضو جامعه به اندازه خدمتی است که به جامعه خود می‌کند.

من هم منصفم و هم به کارهایی که کرده‌ام واقف، که هیچ یک ارزش آن را ندارد که به ملت سر بلند ایران تقدیم گردد. و بنابراین در اصل خود را هرگز درخور لطفی که سروران انجمن ریاضی در حقم ابراز داشته‌اند نمی‌دانم، و در برابر بزرگی این لطف احساس کوچکی می‌کنم.

به هر حال غایت عنایت است و در خور سپاس بی‌نهایت. در عوض از خدای بزرگ تمنا دارم که به شما آن قدر عمر بدهد که شاهد از میان رفتن فاصله‌ای که ما را از کاروان دانش و دانشمندان راستین جدا می‌کند شوید، و آن قدر همت که در از بین بردن این فاصله نقشی درخور ایفا کنید و سهمی بسزا داشته باشید، و آن قدر بلندنظری که هرگز اجر معنوی این خدمت را با مزدکاری که در راه آن می‌کنید نسنجید، و آن قدر شایستگی که انجمن ریاضی را پیشرو انجمنهای فرهیخته سازید.

چند روز پیش نظریکی از خدمتگزاران اصیل جامعه را در نوشته‌ای خواندم که گفته بود «جامعه‌ها مانند افرادشان پیر می‌شوند، با این تفاوت که برای افراد بازگشت به روزگار جوانی میسر نیست اما جامعه‌ها می‌توانند با همت و کوشش جوانی را بازیابند» و افزوده بود که «جامعه ما اکنون احساس پیری می‌کند و بر سر دوراهی سرنوشت ایستاده است که یک راهش او را به جوانی می‌رساند و راه دیگر به خواری و درماندگی...».

نکته‌ای است دقیق. اما جامعه را چه کسی جز فرزندان به این راه یا آن راه می‌کشاند؟ مسؤولیتی بزرگ بر عهده ما است. و به قول معروف «هر که بامش بیش برفش بیشتر»، و هر که فهمش بیش بارش سنگینتر. باید سخت بکوشیم.

*****

آن مرحوم پایه‌گذار بنیادهای فرهنگی از جمله مؤسسه فرهنگی هدف بود. وی همچنین در سن ۸۵ سالگی بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی را بنا نهاد.

«ما نیز این ضایعه را به جامعه علمی و فرهنگی کشور تسلیت می‌گوییم.»

درخواست پشتیبانی علمی از بولتن انجمن ریاضی ایران

ندارد ولی می‌تواند در مجلهٔ *b* پذیرفته شود. باید با شیوه‌های مختلف در جهت تعریف یک استاندارد برای سطح تحقیقاتی بولتن تلاش کرد.

۵- با گسترش ارتباطات الکترونیکی، بولتن نیز باید خود را با ابزارهای روز مجهز کند. ارسال مقالات به بولتن، تأیید دریافت، ارسال مقاله به داوری، دریافت جواب و به طور کلی اغلب مکاتبات در رابطه با بولتن، به راحتی و سرعت می‌تواند از طریق پست الکترونیک صورت گیرد. این روال مدتی است توسط مسئولین بولتن شروع شده است و لازم است حالت عمومی‌تر و رسمی‌تر پیدا کند. هر چند روی موضوع تبدیل بولتن به مجله الکترونیکی باید خیلی فکر کرد، در حال حاضر، در دسترس بودن مقاله‌های بولتن به صورت فایل P.S. در سایت انجمن امری ضروری است.

روشن است تلاش برای دستیابی به اهداف فوق تنها می‌تواند با حمایت و پشتیبانی همه جانبه جامعه ریاضی کشور امکانپذیر است و حمایت اصلی همانا پشتیبانی علمی با ارسال مقاله‌های تحقیقاتی وزین به بولتن است.

اینجانب از یک سو از اعضای محترم جامعه ریاضی کشور و انجمن ریاضی ایران درخواست می‌کنم هیأت تحریریه بولتن را در راستای رسیدن به هدفهای فوق یاری فرمایند و از سوی دیگر تعهد می‌نمایم تمام توان و تلاش خود، مدیر محترم اجرایی، اعضای محترم هیأت تحریریه و سایر مسئولین دست‌اندرکار را جهت ارتقا بولتن به کار گیرم.

از علاقه‌مندان و همکاران تقاضا می‌شود برای ارسال مقالات از طریق پست الکترونیک از آدرس iranmath@ims.sharif.ac.ir و برای سایر اطلاعات از آدرسهای rahimzn@khayam.ut.ac.ir و iranmana@modares.ac.ir استفاده فرمایند.

با تشکر، رحیم زارع‌نهندی
سردبیر بولتن انجمن ریاضی ایران

دورهٔ جدید هیأت تحریریه بولتن انجمن ریاضی ایران در اولین جلسه خود مورخ ۸۵/۱۲/۲۵ مسؤولیت سردبیری بولتن را به اینجانب واگذار کرد. با توجه به اهمیت بولتن، لازم می‌دانم نکات ذیل را با اعضای محترم انجمن ریاضی ایران در میان گذاشته و از آنها درخواست کنم با همکاری‌ها و پشتیبانی‌های خود موجبات ارتقاء بولتن را فراهم فرمایند:

۱- بولتن انجمن ریاضی ایران نشریهٔ تحقیقاتی انجمن است و اصولاً باید بازتاب خطوط اصلی تحقیقات ریاضیدانان کشور باشد و از کمیت و کیفیتی در خور جامعه ریاضی کشور برخوردار باشد. علیرغم تلاش مسؤولین محترم بولتن در دوره‌های قبل، مشکلات عدیدهٔ جنبی، مانع رسیدن بولتن به اهداف فوق در سطح مطلوب شده است. اکنون زمان آن فرا رسیده است که بولتن به صورت چهار شماره در سال منتشر شود. و حجم هر شماره به طور قابل توجهی افزایش یابد. این امر تنها با رشد آهنگ ارسال مقاله به بولتن و توسعه روند داوری، پذیرش و چاپ مقالات در بولتن، امکانپذیر است.

۲- بعضی از محققین ریاضی کشور، برای ارسال مقاله به بولتن انجمن چندان اقبالی نشان نمی‌دهند. شاید هنوز خاطرهٔ مشکلاتی که سالها قبل در تأخیر نامعقول روند داوری و پذیرش مقاله‌های ارسالی پیش آمده بود، در ذهن این محققین باقی است. باید اذعان کرد که در دوره‌های اخیر، فرایند داوری تغییر اساسی کرده است، به طوری که میانگین مدت زمان از دریافت مقاله تا ارسال نتیجه داوری به نویسندهٔ مقاله، به حدود شش ماه رسیده است.

۳- انتشار به موقع بولتن در سالهای اخیر بهبود پیدا کرده است. انتشار مرتب آن مطابق تقویم اعلام شده می‌تواند در جلب نظر جامعهٔ ریاضی برای ارسال مقاله به بولتن تأثیر به سزایی داشته باشد. چاپ بولتن باید توسط یک مؤسسه معتبر انتشاراتی صورت گیرد و استانداردهای بین‌المللی در چاپ آن رعایت شود تا بتوان شاهد تکاملی منطقی در کیفیت چاپ بولتن بود.

۴- امر داوری مقالات بولتن باید استاندارد خود را پیدا کند. اغلب داوران بین‌المللی از سطح تحقیقاتی بولتن ارزیابی دقیقی ندارند و این موضوع سبب می‌شود گاهی مقاله‌ای با نتایج نازل توسط یک داور پذیرفته شود و مقاله‌ای با شرایطی بهتر توسط داوری دیگر مورد پذیرش قرار نگیرد. هر چند این پدیده، تا حدی، در مورد هر مجله تحقیقاتی صادق است ولی مجلات تحقیقاتی معروف دنیا دارای استانداردی شناخته شده هستند و داور تقریباً می‌داند مقاله مورد داوری سطح قبولی مجلهٔ *a* را

نتیجه میزگرد بررسی دروس جبر دوره کارشناسی

بصورت انتخابی از دروس جبر محض به تشخیص گروههای تخصصی (نظیر نظریه گالوا، نظریه گروههای متناهی، نظریه جبر جابجایی مقدماتی، نظریه حلقه‌ها، نظر مدولها...) تعیین می‌شود.

تبصره ۱: سرفصل‌های بند ۱ برای آزمون ورودی دوره کارشناسی ارشد ریاضی کاربردی و سرفصل‌های بندهای ۱ و ۲ برای آزمونهای ورودی دوره کارشناسی ارشد ریاضی محض تعیین گردید.

ت) جبرخطی ۱ (طبق سرفصل دروس) برای دانشجویان ریاضی محض و کاربردی به ارزش ۳ الی ۴ واحد بصورت مشترک و اجباری است.

ث) یکی از دروس جبرخطی ۲ (طبق سرفصل دروس) یا جبرخطی کاربردی (طبق سرفصل‌ها) برای دانشجویان محض و کاربردی (هرکدام به ارزش ۳ الی ۴ واحد) اجباری است.

تبصره ۲: از دروس جبرخطی فقط سرفصل‌های مربوط به جبرخطی ۱ در آزمون ورودی دوره کارشناسی ارشد ریاضی محض و کاربردی گنجانده خواهد شد.

حبیب شریف

استاد بخش ریاضی، دانشگاه شیراز

پس از ابلاغ آیین‌نامه ۱۳ ماده‌ای و ۴ تبصره‌ای تفویض اختیار برنامه‌ریزی درسی به دانشگاههای دارای هیأت ممیزه و تشکیل اولین همایش مسئولان دانشکده‌های علوم ریاضی و گروههای ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر، چند تن از متخصصان جبر کشور به بررسی محتوای دروس جبر دوره کارشناسی پرداختند و نتیجه بررسیها را جهت انتشار خبر به دبیرخانه انجمن فرستادند. شرحی که در زیر می‌آید نظر جمع مذکور است و صرفاً جهت اطلاع تقدیم می‌شود. بررسی تطبیقی برنامه‌های درسی رشته ریاضی دوره کارشناسی یکی از طرحهای هجده‌گانه مذکور در «طرح کلان بررسی مسائل ریاضیات کشور» است که به نهاد محترم ریاست جمهوری تقدیم شده است. خبرنامه، ضمن سپاس از این عزیزان، انتظار دارد متخصصان سایر شاخه‌های ریاضی نیز نتیجه بررسیهای خود را بفرستند و کلیه صاحب‌نظران با ارسال دیدگاهها و پیشنهادها مطالب ارائه شده را به نقد بکشند. طبیعی است ارائه برنامه‌ای همه جانبه جز با همکاری متخصصان شاخه‌های گوناگون و انتقادهای سازنده میسر نیست.

خبرنامه

به منظور بررسی محتوای دروس جبر دوره کارشناسی به همت بخش ریاضی دانشگاه شیراز و با همکاری صمیمانه گروههای ریاضی سایر دانشگاهها طی جلساتی در دانشگاه شیراز و در سمینار جبر در دانشگاه ارومیه نقطه نظرانی جمع‌آوری گردید و توسط یک پرسشنامه از کلیه دانشگاهها نظرخواهی شد و نهایتاً این جمع‌بندی‌ها در جلسه‌ای که در تاریخ ۲۹/۹/۸۰ در دانشگاه شیراز برگزار گردید به شرح زیر مورد توافق جمع قرار گرفت.

الف) محتوای بند ۱ برای دانشجویان رشته‌های ریاضی محض و کاربردی (به ارزش ۴ واحد) بصورت مشترک و اجباری است.

ب) محتوای بندهای ۱ و ۲ برای دانشجویان ریاضی محض (به ارزش ۸ الی ۱۰ واحد) اجباری است.

پ) دانشجویان ریاضی محض باید حداقل ۱۲ واحد دروس جبر محض در دوره کارشناسی اخذ نمایند و همچنین دانشجویان ریاضی کاربردی باید حداقل ۴ تا ۶ واحد درس جبر محض بگذرانند. بدیهی است که باقیمانده واحدهای مازاد واحدهای اخذ شده در بندهای الف و ب

بند ۱

سرفصلها:

الف) گروهها: اعمال دوتایی، گروه، معرفی گروه جایگشتها بصورت کامل، گروههای دوری، زیرگروه، هم مجموعه، قضیه لاگرانژ، زیرگروه نرمال، گروه خارج قسمت، انواع هم‌ریختی‌ها، قضایای هم‌ریختی، قضیه کیلی، حاصلضرب مستقیم گروهها.

ب) حلقه‌ها: تعریف حلقه و حوزه صحیح، میدان، زیرحلقه، ایده‌آل، حلقه خارج قسمت، هم‌ریختی‌ها، قضایای هم‌ریختی، ایده‌آل‌های اول و ماکسیمال، میدان کسرها، حلقه چند جمله‌ایهای یک متغیره روی میدان و ساختار آن.

بند ۲

«جبر خطی عددی»

سرفصلها:

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: اصول کامپیوتر ۱ و ریاضی عمومی ۲

سرفصل‌های درس: (۶۸ ساعت)

فضای برداری، استقلال خطی، پایه فضا، بردار و ماتریس، ضرب داخلی، نرم برداری و ماتریسی، حل دستگاههای خطی و تجزیه مثلثی LU، حساسیت دستگاههای خطی و عدد حالت، پایداری روش گوس با انتخاب محور، ماتریس‌های معین مثبت و تجزیه چولسکی و کروت، روشهای تکراری برای حل دستگاههای خطی شامل ژاکوبی، گوس - زایدل، تجزیه قائم QR، حل جمع مجذوری خطی و برازش داده‌ها، مقادیر و بردارهای ویژه، محاسبه مقادیر ویژه از روش‌های توانی و روش QL هارس هولدر.

الف) گروهها: P- گروهها، رده‌های تزویج، قضیه کوشی، قضایای سیلو و کاربردهای آن (مثل تشخیص ساده بودن بعضی از گروهها)، گروههای حلپذیر و قضایای مقدماتی مربوطه.

ب) حلقه‌ها: حلقه چند جمله‌ایها (روی یک حلقه جابجایی دلخواه)، حوزه‌های تجزیه یکتا (UFD)، حوزه‌های ایده‌ال اصلی (PID)، حوزه‌های اقلیدسی (ED)، تجزیه‌پذیری چند جمله‌ایها.

ج) میدانها: توسیع میدانها، انواع توسیعها (ساده، جبری، متعالی، متناهی، متناهی مولد)، مختصری درباره میدان شکافته، ترسیم پذیری با خطکش و پرگار، بحثی اجمالی درباره میدانهای متناهی.

«جبر خطی ۱»

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: اولین درس جبر کارشناسی

سرفصل دروس، (۵۴ ساعت):

میدان، دستگاه معادلات خطی، ماتریس‌ها، عملیات روی سطرها و ستونها، ضرب ماتریسها، ماتریس وارونپذیر، فضای برداری، زیرفضا، پایه، بعد، مختصات، تبدیل خطی، جبر تبدیلیهای خطی، یکرختی، نمایش تبدیلیهای خطی توسط ماتریسها، تابع خطی، ترانهاده، جبر چند جمله‌ایها، دستور لاگرانژ، تجزیه چند جمله‌ایها، دترمینان و خواص آن، تابع چند خطی، ارزش ویژه، چند جمله‌ای مشخصه و کمین، قضیه کیلی - هامیلتون، قطری کردن ماتریسها.

«جبر خطی ۲»

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: جبر خطی ۱

سرفصل دروس، (۵۴ ساعت):

حاصل جمع مستقیم زیرفضاها، حاصل جمع مستقیم تبدیلیهای خطی، تجزیه تبدیل خطی متناظر با تجزیه چند جمله‌ای کمین آن، زیر فضای دوری یک تبدیل خطی، تعمیم قضیه کیلی - هامیلتون، صورت گویا، صورت جردن، محاسبه عوامل پایا، ضرب درونی، تعامد، تصویر متعامد، پایه متعامد، تابع خطی الحاق، عملگر مثبت، عملگرهای یکین و هنجار، قطری کردن عملگر هنجار، صورت هرمیتی، صورت مثبت، نظریه طیفی، تجزیه قطبی، حساب تابعی با عملگر هنجار، صورت دو خطی، صورت متقارن، صورت متقارن کج، گروه پایا، گروه لورنتس.

«فهرست شرکت‌کنندگان در آخرین نشست گروه جبر»

ردیف	نام و نام خانوادگی	دانشگاه
۱	سید عدیرضا اشرفی	کاشان
۲	احمد غلامی	
۳	کاظم خنساپارمنش	دامغان
۴	مسعود آریین‌نژاد	زنجان
۵	مژگان امامی	
۶	علی معدنشکاف	دانشکده تربیت دبیرسمنان
۷	بیژن طاهری	صنعتی اصفهان
۸	اکبر گلچین	سیستان و بلوچستان
۹	محمدرضا ریسمانچیان	شهرکرد
۱۰	غلامرضا رضایی‌زاده	
۱۱	محمودرضا غلامی	بندرعباس
۱۲	علیرضا عبداللهی	اصفهان
۱۳	عبدالجواد طاهری‌زاده	تربیت معلم
۱۴	محمدعلی نصرآزادی	شاهد تهران
۱۵	ناهید هادیان‌دهکردی	الزهرا
۱۶	رحیم زارع‌نهنندی	تهران
۱۷	سیامک یاسمی	
۱۸	محمد مهدی ابراهیمی	شهید بهشتی
۱۹	سیدمحسن شهرتاش	کرمانشاه
۲۰	مژگان مقرب	خلیج فارس
۲۱	مجید ارشاد	دانشگاه شیراز
۲۲	حبیب شریف	
۲۳	مسلم فرجود	
۲۴	محمد مهدی ذکاوت	
۲۵	محمدرضا سپهری	

گزارش سالانه همایشهای ماهانه انجمن

ریاضی ایران

مبالغه آمیز نیست اگر گفته شود همایشها از اهم فعالیتهای انجمن ریاضی ایران هستند. همایشهای انجمن با کنفرانس سالانه ریاضی کشور آغاز شد و با سخنرانیهای هفتگی در دهه ۱۳۵۰ ادامه یافت تا آن که سمینارهای تخصصی با شروع از سمینار جبر در دیماه ۱۳۵۶ نیز به رده همایشها افزوده گشت و اکنون چندین همایش آبرومند در زمینههای مختلف و در مراکز علمی کشور به حیات خود ادامه می دهند.

همایشهای ماهانه انجمن ریاضی ایران به عنوان یکی از فعالیتهای مستمر انجمن از ۱۳۷۸ با اهداف زیر که از آیین نامه مصوب ۱/۲۶/۷۸ نقل می شود شروع شده است:

- آشنایی جامعه ریاضی ایران با شاخه های مختلف ریاضیات.
- آشنایی دانشجویان تحصیلات تکمیلی علوم ریاضی با مسائل و زمینه های مختلف تحقیقاتی ریاضی در ایران.
- ایجاد ارتباط بین محققان و دانشجویان ریاضی کشور، به ویژه دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته های مختلف علوم ریاضی.
- کمک به شناخت توان تحقیقاتی کشور در ریاضیات.
- کمک به ایجاد جو مساعد برای رشد ریاضیات در ایران و باروری استعداد های ریاضی.

در سال ۱۳۸۰ سخنرانیهای زیر ارائه شده اند:

«فشرده سازیهای نیمگروهی و نقش آنها در تحلیل جبرهای توابع پیوسته»

محمدعلی پور عبدالله نژاد ۱۳۸۰/۰۱/۲۹

«بررسی وجود جواب تناوبی برای معادلات خاص درجه دوم»

بهمن مهری ۱۳۸۰/۰۲/۲۶

«حل دستگاههای خطی، نامساویهای خطی و مسایل برنامه ریزی خطی روی فضاها ی حقیقی و صحیح براساس روشهای ABS»

نظام الدین مهدوی امیری ۱۳۸۰/۰۳/۳۰

«توسیع ریمان و ترفیع کامل»

مگر دبیج تومانیان ۱۳۸۰/۰۴/۲۷

«الگوریتمهای تکراری پایدار با نرم افزار CADNA برای حل دستگاههای معادلات خطی پراکنده»

فائزه توتونیان ۸۰/۰۷/۲۵

راهنمای تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم

ریاضی دانشگاه صنعتی اصفهان

اخیراً مجموعه ای جامع از مقررات و برنامه های آموزشی دوره های تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم ریاضی دانشگاه صنعتی اصفهان تحت عنوان «راهنمای تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم ریاضی»، به همت و مساعی سرپرست (آقای دکتر امیر نادری) و شورای تحصیلات تکمیلی این دانشکده تهیه و تدوین گردیده است. براساس این برنامه هر دانشجوی کارشناسی ارشد ریاضی محض و یا ریاضی کاربردی موظف به گذراندن جمعاً ۳۲ واحد، شامل ۱۵ واحد الزامی (در قالب ۵ درس)، ۱۲ واحد اختیاری (در قالب ۴ درس) و ۵ واحد پایان نامه است (مطابق جدول زیر). شایان ذکر است ک دروس ارائه شده برای این دانشجویان در قالب درسهای ۳ واحدی است. با توجه به اینکه تجربیات دانشکده های مختلف می تواند در تصمیم گیریهای بعدی در جهت بهبود شرایط آموزشی مؤثر واقع شود، خواهشمند است دستور فرمایید تا مطلب فوق در خبرنامه انجمن ریاضی ایران درج گردد تا دانشکده های دیگر بتوانند در صورت تمایل از تجارب این دانشکده استفاده نموده یا تجارب خود را در اختیار این دانشکده قرار دهند.

فرید بهرامی

نماینده انجمن ریاضی در دانشگاه صنعتی اصفهان

جدول ۱. برنامه تحصیلی کارشناسی ارشد دانشکده علوم ریاضی

کارشناسی ارشد ریاضی محض	کارشناسی ارشد ریاضی کاربردی
دروس الزامی (۱۵ واحد)	دروس الزامی (۱۵ واحد)
۱. آنالیز حقیقی ۱	۱. آنالیز حقیقی ۱
۲. آنالیز حقیقی ۲	۲. آنالیز عددی پیشرفته ۱
۳. جبر پیشرفته	۳. بهینه سازی
۴. جبر تعویض پذیر	۴. دستگاههای دینامیکی ۱
۵. هندسه مشیفلد ۱	۵. نظریه اطلاعات
دروس اختیاری (۱۲ واحد)	دروس اختیاری (۱۲ واحد)
پایان نامه (۵ واحد)	پایان نامه (۵ واحد)

- «استنباط آماری در توزیع گاوسی وارون از دیدگاه بیز تجربی»
محمد رضا مشکانی ۸۰/۰۸/۲۳
- «فضاهای باناخ با خاصیت شور»
جعفر زعفرانی ۸۰/۰۹/۲۸
- «برآوردیابی تحت تابع زبان لاینکس»
احمد پاریسیان ۸۰/۱۰/۲۶
- «ابزارهای جبرخطی در ترکیبیات»
غلامرضا خسروشاهی ۸۰/۱۱/۲۴

از چند نقطه تحول طی فعالیت‌های سال ۱۳۸۰ می‌توان نام برد:

- تعیین یک مکان ثابت برای برگزاری همایش: تالار فرهنگسرای شفق از اردیبهشت ۸۰ تا دیماه ۱۳۸۰، و تالار دانشکده علوم دانشگاه تهران از بهمن ۱۳۸۰ به بعد.
- چاپ ۶ مقاله هر مقاله به تعداد ۵۰ نسخه
- آماده سازی جلد اول مجموعه مقالات مشتمل بر ده مقاله
- هماهنگی و دعوت برای سخنرانان سال ۱۳۸۱ به شرح زیر:

همایش جایگاه ریاضیات و بزرگداشت استاد ابوالقاسم قربانی

- ۱- محمدقاسم وحیدی اصل ..... فروردین ۱۳۸۱
- ۲- حبیب شریف ..... اردیبهشت ۱۳۸۱
- ۳- حسین ذاکری ..... خرداد ۱۳۸۱
- ۴- احمد شفیع‌ده‌آباد ..... تیر ۱۳۸۱

- هماهنگی برای چاپ مقالات پیش از برگزاری همایش‌های ماههای آینده

همایش جایگاه ریاضیات و بزرگداشت استاد ابوالقاسم قربانی با حضور ریاضیدانان و محققان و نیز شاگردان، همکاران و وابستگان استاد در روزهای چهارم و پنجم دیماه با ابتکار و زحمات فراوان دست‌اندرکاران محترم مؤسسه توسعه دانش و پژوهش ایران به ویژه جناب آقای دکتر رضا امراللهی و با همکاری انجمن ریاضی ایران، دانشگاه الزهراء، دانشگاه تهران و وزارت آموزش و پرورش در تالار علامه امینی دانشگاه تهران برگزار شد.

سخنرانان همایش عبارت بودند از آقایان: دکتر حسن حبیبی، مهندس مرتضی حاجی وزیر آموزش پرورش، دکتر مهدی بهزاد رئیس انجمن ریاضی ایران، دکتر غلامعلی حداد عادل، پرویز شهریاری، عبدالحسین مصحفی، دکتر مهدی رجبعلی‌پور، دکتر جواد بهبودیان، دکتر بهمن مهری و تنی چند از استادان دیگر.

در این همایش ۱۵ نفر از محققان با ارائه مقاله‌هایی پیرامون زندگی استاد ابوالقاسم قربانی، آثار استاد در کتابهای درسی، آثار استاد در زمینه تاریخ ریاضی کشور و جایگاه تاریخ ریاضی در ایران و اسلام، سخنرانی کردند.

در یک جمله کوتاه، با سرمایه‌گذاریهای انجمن ریاضی ایران، به ویژه و مهمتر از همه صرف وقت و تهیه مقاله و ارائه آن توسط سخنرانان مدعو انتظار داریم روز به روز بر جمعیت شرکت‌کنندگان علاقه‌مند افزوده شود. نکاتی که این عزیزان پس از جلسات در دفتر خاطرات همایش یادداشت می‌کنند و یا به شکل دیگری به دفتر انجمن می‌رسانند، مورد توجه همکارانم در کمیته همایش خواهد بود.

در خاتمه از اعضای شورای اجرایی، همکاران کمیته همایش، همکاران دفتر انجمن و میزبانان محترم همایش سپاسگزاری می‌نمایم.

ارسالان شادمان

رئیس کمیته اجرایی همایش ماهانه انجمن ریاضی ایران

دکتر حسن حبیبی: آنچه که باید دربارهٔ استاد گفت، این است که بی‌شک دو سه نسل، خود را وامدار تعلیمات مستقیم یا غیرمستقیم ایشان از طریق کتابهای درسی ریاضی می‌دانند و علاوه بر آن، جامعه علمی نیز از آثار متعدد ایشان به خصوص در زمینه تاریخ علم بهره فراوان برده است.

مرتضی حاجی گفت: شواهد عینی و تجربیات عملی موجود نشان می‌دهد که متأسفانه آموزش ریاضیات، علیرغم تلاشهای بسیاری که توسط استادان و ریاضیدانان صورت گرفته، به علت وجود برخی موانع ساختاری و کمبود شدید معلمان متخصص، از گسترش کمی و ژرفای کیفی مطلوب برخوردار نیست.

وی افزود: برخلاف اهداف اصلی آموزش ریاضیات که باید دانش‌آموزان را قادر سازد در شرایط معمول زندگی مسائل و مشکلات خود را با درست اندیشیدن و روح جستجوگری و تحقیق حل کنند، فارغ‌التحصیلان مدارس پیش نیازهای لازم را برای کاربرد ریاضیات در زندگی نیاموخته‌اند.

وزیر آموزش و پرورش خاطر نشان کرد: این مشکل سبب شده است که در زندگی اغلب دانش‌آموختگان مدارس، شیوه تفکر منطقی برای عبور از بحرانها و تنگناها مهجور بماند.

حاجی ریاضیات را از اصیل‌ترین دستاوردهای بشری و سمبل زیبایی و هنرهای ذهنی دانست که به واسطه آموزش ریاضی، روشهای تفکر، نظام یافته و منطقی می‌شود و فرد را قادر می‌سازد به جای انباشت ذهن از محفوظات و راههای تکراری به ریشه‌های تاریخی و ارتباط منطقی بین پدیده‌ها بپردازد.

وی گفت: ریاضیات در پرورش و افزایش توانایی استدلال، قدرت تجزیه و تحلیل، استنباط، تعمیم و مسأله‌گشایی، نقشی تعیین کننده و محوری دارد. امروزه، ریاضیات زبان اصلی سایر علوم است و زمینه‌های بیشماری از کارها، تحقیقات و اقدامات وجود دارد که به روشهای ریاضی وابسته هستند.

حاجی در این مراسم، از استاد قربانی به عنوان ستارهٔ درخشان در عرصه آموزش و پرورش کشور یاد کرد. و گفت: فقدان این معلم و استاد سختکوش که زحمات و تلاش ایشان تأثیر مهمی در ارتقای سطح آموزش ریاضی دانش‌آموختگان مدارس کشور داشته و برای این منظور، دهها کتاب و مقاله تخصصی ریاضی تألیف کرده، محسوس است.

آقای دکتر حسن حبیبی به سخنرانی پرداخت و گفت: جوانان ما در جستجوی هویتی پرمایه و استوار هستند و هم می‌خواهند در زمان خود، جامعه‌ای فرهیخته و دانشمند و دانش دوست داشته باشند و هم در جستجوی اطلاعاتی از گذشته پرافتخار خود هستند. دکتر حبیبی رئیس بنیاد ایران‌شناسی در مراسم بزرگداشت استاد ابوالقاسم قربانی با اعلام این مطالب افزود: استقبال از دایرةالمعارف‌ها و زندگینامه‌ها و شرح حال بزرگان معاصر و گذشته، گزارشگر چنین توجهی است. به گفته معاون اول سابق رئیس جمهوری، نباید این تجلیها و تکریمها را در برگزاری مراسم و انجام چند سخنرانی خلاصه کرد بلکه همانطور که در برخی از کشورهای مرسوم است و گهگاه در ایران نیز به آن توجه شده است، از این موقعیت باید استفاده کرد. وی افزود: آنچه که باید دربارهٔ استاد گفت، این است که بی‌شک دو سه نسل، خود را وامدار تعلیمات مستقیم یا غیرمستقیم ایشان از طریق کتابهای درسی ریاضی می‌دانند و علاوه بر آن، جامعه علمی نیز از آثار متعدد ایشان به خصوص در زمینه تاریخ علم بهره فراوان برده است.

سخنرانان همایش عبارت بودند از آقایان: دکتر حسن حبیبی، مهندس مرتضی حاجی وزیر آموزش پرورش، دکتر مهدی بهزاد رئیس انجمن ریاضی ایران، دکتر غلامعلی حداد عادل، پرویز شهریاری، عبدالحسین مصحفی، دکتر مهدی رجبعلی پور، دکتر جواد بهبودیان، دکتر بهمن مهری و تنی چند از استادان دیگر.

دکتر حبیبی افزود: شایسته است شخصیت موردنظر از وجوه و جهات گوناگون علمی، اخلاقی و رفتاری شناسانده شود تا مطالبی از این دست خود به صورت منبعی برای تاریخ علم و ادب کشور در آید و هر چه بیشتر و بهتر آثار و مفاخر علمی، فرهنگی، ادبی و اجتماعی ما را به جامعه و تاریخ بشناساند. وی، کارها و فعالیتهای علمی استاد قربانی را شامل «کتابهای درسی»، «زندگینامه‌ها» و «تحقیق در آثار و احوال برخی از ریاضیدانهای بزرگ» ذکر کرد. رئیس بنیاد ایران‌شناسی گفت: استاد قربانی، بیش از ۶۰ کتاب درسی ریاضی را به تنهایی یا با همکاری تألیف و ترجمه کرده‌اند. حبیبی اظهار داشت: این شخصیت بزرگ، کتاب پرمایه و ارزشمندی با نام زندگینامه ریاضیدانان دوره اسلامی از سده سوم تا سده یازدهم هجری دارند که حاوی زندگینامه ۱۶۷ ریاضیدان است که پس از چاپ کتاب، زندگینامه سه ریاضیدان دیگر را هم بر آن گروه افزودند.

آقای مرتضی حاجی وزیر آموزش و پرورش نیز ضمن بزرگداشت مقام استاد به ایراد سخنرانی پرداختند. وزیر آموزش و پرورش از برخوردار نبودن آموزش ریاضیات در کشور از گسترش کمی و ژرفای کیفی، اظهار تأسف کرد.

بخشی از سخنرانی آقای عبدالحسین مصحفی در همایش بزرگداشت استاد ابوالقاسم قربانی

مقتضای طبع بلند همت استاد ابوالقاسم قربانی این بوده است که او شخصیتی باشد: در فراگیری علم فراتر از همگان، خوش ضمیر و شمع انجمن دوستان، در نوشتن متنیهای روان و دقیق ریاضی چیره دست و توانا، و در پژوهشهای در زمینه تاریخ ریاضیات پیگیر و خستگی ناپذیر؛ در کارهای علمی و در پژوهشهایش با برنامه معین پیش برود، نکته‌های گمراه کننده را باز شناسد، و رعایت دقت کامل را هیچ‌گاه از یاد نبرد؛ کار تحقیقی را پیش گیرد که در همه دنیا کسانی که به این کار دل بسته‌اند انگشت شمارند؛ در بازایی رازهای از دیده‌ها پنهان تاریخ ریاضیات پوینده باشد.

بنابر آنچه من به خاطر دارم، در دو مورد و در دو جهت احترام برانگیز، نام استاد قربانی بر سر زبانها افتاد. مورد نخست زمانی بود که او با همکاری یار فرزانه‌اش دکتر حسن صفاری، یک دوره کامل و از هر جهت پر بار کتابهای درسی ریاضی را فراهم آوردند. کتابهایی که رقیبان هم تأیید همه جانبه آنها را بیان یک حقیقت می‌دانستند. مورد دوم مرحله‌ای بود که سرآغازش را می‌توان ابتدای پنجمین دهه عمر پر بار استاد دانست، بیش از نیمی از سالهای زندگی او را در برمی‌گیرد و در آن، همه وقت او صرف تحقیق در جهت فراهم آوردن زندگی نامه‌های ریاضیدانان دوره اسلامی و تدوین و تألیف تاریخ ریاضی مربوط به مقطع‌هایی از این دوره می‌شود.

عمده صحبت‌م در زمینه کتابهای درسی ریاضی است و اینکه مقبولیت بعضی از تألیفهای درسی و از جمله تألیفهای درسی صفاری-قربانی معلول چه علت‌هایی بوده است. با کارهای تحقیقی استاد قربانی در زمینه تاریخ ریاضیات هم نخستین بار از راه مقاله‌هایی که در مجله سخن چاپ می‌کردند آشنا شدم. ملاقات‌هایی هم، به ویژه در سالهایی که مجله ریاضی یکان را منتشر می‌کردم، با استاد قربانی داشتم. فرصت باشد خاطره‌هایی از این ملاقاتها را هم بازگو خواهم کرد.

در یک دوره دویست و پنجاه ساله ابتدا از سالهای میانی فرمانروایی صفویان، کتاب خلاصه الحساب شیخ بهایی تنها کتاب درسی ریاضی در سطح متوسطه مدرسه‌های کشور ما بوده است. دهها شرح بر آن نوشته شده که پس از دایر شدن چاپخانه در ایران تعدادی از آنها چاپ هم شده‌اند. ترجمه‌هایی به فارسی هم از آن فراهم آمده که معروفترین آنها به نام «کنز الحساب» کار فرهاد میرزا والی خوزستان و لرستان و در واقع ویراسته و بازنویسی شده عبدالوهاب نجم‌الملک بوده است. محتوای این کتاب، که در همه آن مدت دویست و پنجاه سال، نیاز عمومی جامعه ما از ریاضیات را پاسخگو بوده است، با چند مورد استثنا از همه آنچه اکنون زیر عنوان حساب و هندسه در دوره دبستان و در دو سال نخست دوره راهنمایی می‌آموزند فراتر نیست. جنگهای ایران و روس نیاز جامعه

اضافه می‌کنیم، استاد ابوالقاسم قربانی از سال ۱۳۳۱ تا ۱۳۴۵ به همراه استاد حسن صفاری تألیف کتب درسی ریاضی دوره دبیرستان را برعهده داشت.

«ریاضیدانان ایرانی از خوارزمی تا ابن سینا» «کاشانی نامه»، «نسوی نامه»، «بیرونی نامه»، «تحریر استخراج الاوتاد»، «فارسی نامه»، «زندگینامه ریاضیدانان دوره اسلامی از سده سوم تا سده یازدهم هجری»، «بوزجانی نامه» و «تحقیقی درباره آثار ریاضی ابوریحان بیرونی» از جمله تألیفات و پژوهشهای علمی استاد قربانی است.

وی، پس از عمری تلاش و مجاهده علمی، در چهارم آذرماه ۱۳۸۰ دارفانی را وداع گفت و با آثار فراوانی، نام پرآوازه‌ای از خود به یادگار گذاشت.

نمایشگاهی از آثار و تألیفات استاد ابوالقاسم قربانی در زمینه‌های ریاضیات در جنب این همایش برگزار شده بود.

تلخیص از جراید

لازم به ذکر است که شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران در نشست مورخ ۸۰/۹/۲۸ خود پیشنهاد ایجاد جایزه‌ای بنام استاد ابوالقاسم قربانی را برای ارج نهادن به خدمات گرانمای ایشان و جاودانه ساختن یاد این استاد بزرگ، تصویب و مقرر کرد برای تکریم از این مورخ برجسته، نهایت تلاش برای ارزندگی جایزه به عمل آید. این خبر را رئیس انجمن ریاضی ایران ضمن ایراد سخنرانی خود اعلام نمودند و موافقت و همکاری خانواده محترم قربانی را خواستار شدند.

از آن تاریخ تا سال ۱۳۱۷ خورشیدی تألیف و ترجمه کتابهای درسی آزاد بود. هرکتاب درسی تازه تألیف که به تأیید وزارت معارف می‌رسید اجازه چاپ و پخش را می‌یافت. در همه این سالها، و به‌طور کلی در هر زمان که تألیف و چاپ کتاب درسی آزاد بوده است، ناشران مشوقهای خوبی برای مؤلفان این گونه کتابها بوده‌اند. یک ناشر، اگر در برابر چاپ هر کتاب علمی غیر درسی، برگشت سرمایه به‌کار انداخته‌اش را تا مدت کمتر از پنج سال انتظار نداشته باشد در برابر چاپ هر کتاب درسی با شمارگان به نسبت بالا، تنها پس از چند ماه سرمایه‌اش را همراه با سودی خوب باز می‌یابد. از این رو، در هر دوره آزادی تألیف کتابهای درسی، در کنار کتابهای درسی خوب و شایسته کتابهای درسی غیر دقیق و سطحی نیز به گونه‌های متنوع فراهم می‌آیند و چاپ و پخش می‌شوند.

عبدالغفار نجم‌الدوله، با بهره‌گیری از کتابهای ریاضی فرانسه و بر پایه تجربه‌های سالها تدریسش در دارالفنون و در مدرسه‌هایی دیگر، کار تألیف یک دوره کامل کتابهای درسی ریاضی و هیأت را آغاز کرد. به گفته استاد سیدجلال‌الدین همایی، کتابهای درسی مربوط به ریاضی و علوم که پس از آن تألیف شده‌اند عموماً برگرفته از تألیف‌های نجم‌الدوله بوده‌اند.

در سال ۱۳۱۷ تألیف کتابهای درسی در انحصار وزارت فرهنگ درآمد. این وزارت امر آموزش از ابتدایی تا سطح عالی را زیر نظر داشت. نخبگان استادان دانشگاه تهران، که آن موقع تنها دانشگاه ایران بود، به تألیف کتابهای درسی دبیرستان مأمور شدند. کتابهایی پر محتوا و دقیق و در موردهایی بسیار فشرده فراهم آمد که در آنها به جای اصطلاحهای متداول و مانوس، اصطلاحهای فارسی ناب و نامانوس به کار رفته بود. جبهه‌گیری و مقاومت معلمان در برابر این کتابها به چشم می‌خورد هر چند که شرایط روز، امکان ابراز آن را به آنان نمی‌داد. من دو سال آخر سیکل یکم متوسطه را با این کتابها گذراندم و به یاد دارم که در آن دو سال خیلی از این کتابها را معلمان نتوانستند به طور کامل بیاموزند.

هر تغییر و نوآوری در نظام آموزشی، در برنامه‌ها و در کتابهای درسی در درجه اول با مخالفت ضمنی معلمان مواجه می‌شود مگر آنکه آنان قبلاً در جریان کار قرار گرفته و با آن به خوبی آشنا شده باشند.

برای مؤلف کتاب درسی، اطلاعات و معلومات سطح بالا لازم هست اما کافی نیست، او باید از جو حاکم بر محیط کلاسها و از سطح متوسط استعدادهای دانش‌آموزان با خیر باشد و مهمتر اینکه بداند کارآمدی معلمان

ما را به ریاضیاتی بالاتر و روزآمد آشکار ساخت و در پی آن، چند نفری برای تحصیل به خارج اعزام شدند، مدرسه فنی-نظامی دارالفنون بنیان یافت و دیری نگذشت که مدرسه‌های ابتدایی و متوسطه به سبک جدید یکی پس از دیگری تأسیس شدند.

بنا بر نوشته‌ها و روایت‌های تاریخی، ریاضیات روز را در دارالفنون و در بعضی از مدرسه‌هایی که کمیسیون‌های مذهبی خارجی تأسیس کرده بودند در ابتدا معلمان فرانسوی تدریس می‌کردند و کتابهای درسی هم برگزیده از کتابهای درسی چاپ فرانسه بود.

در یک دوره دویست و پنجاه ساله ابتدا از سالهای میانی فرمانروایی صفویان، کتاب خلاصه الحساب شیخ بهایی تنها کتاب درسی ریاضی در سطح متوسطه مدرسه‌های کشور ما بوده است.

دیری نپایید که از فارغ‌التحصیلان دارالفنون و از فارغ‌التحصیلان اعزامی به خارج، عده‌ای جای معلمان خارجی را گرفتند و عده‌ای تدریس در مدرسه‌های تازه تأسیس را عهده‌دار شدند. لزوم تهیه کتابهای درسی ریاضی به زبان فارسی پیش آمد. در مرحله نخست، به انتخاب سرپرست دارالفنون، کسانی به ترجمه کتابهای درسی از فرانسه به فارسی مأمور شدند و در دارالفنون چاپخانه‌ای هم برای چاپ این ترجمه‌ها فراهم آمد. نسخه‌هایی از این کتابها را در اختیار دارم که تاریخ چاپ آنها ۱۲۷۴ قمری برابر با ۱۲۳۶ خورشیدی است. ترجمه‌ها تحت‌اللفظی‌اند. فارسی متن روان نیست و اصطلاحها عموماً به زبان فرانسه و با املاهای فارسی‌اند. این کتابها نمی‌توانستند پاسخگوی نیازهای دانش‌آموزان و کمک‌کار خوبی برای معلمان باشند و کسانی به تألیف کتابهای درسی روی آوردند.

مهندس الممالک، که در فرانسه تحصیل کرده بود، یکی دو جلد کتاب درسی ریاضی را برای دارالفنون تألیف کرد و عبدالغفار نجم‌الدوله، با بهره‌گیری از کتابهای ریاضی فرانسه و بر پایه تجربه‌های سالها تدریسش در دارالفنون و در مدرسه‌هایی دیگر، کار تألیف یک دوره کامل کتابهای درسی ریاضی و هیأت را آغاز کرد و برای هر شاخه از ریاضیات و برای هیأت سه جلد کتاب را برای دوره‌های ابتدایی و متوسطه و فوق متوسطه فراهم آورد. این کتابها با استقبال خوب معلمان و دانش‌آموزان مواجه شدند و انگیزه‌ای بودند تا کسانی دیگر هم به تألیف کتابهای درسی مربوط به رشته‌های دیگر روی آوردند. به گفته استاد سیدجلال‌الدین همایی، کتابهای درسی مربوط به ریاضی و علوم که پس از آن تألیف شده‌اند عموماً برگرفته از تألیف‌های نجم‌الدوله بوده‌اند.

کتابهای صفاری - قربانی نمایانگر آن بود که آن دو برای همه کتابهای مجموعه همکاری کامل و پیوسته را داشته‌اند. خواننده سری کتابها احساس میکرد که همواره یک نفر با یک زبان و یک شیوه عمل با او صحبت می‌کند. متن کتابها با وجود روانی و وضوح دارای انسجام منطقی بود و این انسجام در هیچ جا از هم نمی‌گسست.

گفته می‌شود این کتابها برگرفته از یک دوره کتاب درسی کشور فرانسه بوده‌اند. باید گفت که از آغاز تأسیس دارالفنون تا حدود نیمه دوم دهه ۱۳۴۰، برنامه‌ها و کتابهای درسی عموماً مستقیم یا غیرمستقیم اقتباس از برنامه‌ها و کتابهای درسی کشور فرانسه بوده‌اند. در فرانسه تألیف و چاپ کتابهای درسی آزاد است و مؤلفان و ناشران در این زمینه با هم رقابت دارند و کتابهای درسی متنوع چاپ و پخش می‌شوند. مرحوم قربانی، آن گونه که از او شنیدم، و به احتمال نزدیک به یقین آقای صفاری هم، تحصیلات پیش از دانشگاه را در دبیرستانی فرانسه زبان و وابسته به فرانسه گذرانده بودند. در دوره تحصیل در دانشسرای عالی از دانشجویان نخبه بوده‌اند و پس از آن هم در دبیرستانی فرانسه زبان تدریس داشته‌اند. برای آنان امکان دسترسی به انواع کتابهای درسی فرانسه و به‌ویژه امکان انتخاب احسن آنها وجود داشته است. اما آنچه را تألیف کرده‌اند نمی‌توان پذیرفت که صرفاً ترجمه بوده است. در یک مورد شاهد بودم که آقای قربانی در آنچه قرار بود از او چاپ شود دقت فوق‌العاده در حد وسواس را داشت. آنان کتابهایی را مآخذ گرفته‌اند اما آنچه را پدید آورده‌اند بر پایه اطلاعات علمی و بر پایه تجربه سالها تدریسشان و با وقوف بر جایگاه ریاضیات در کشور و بدون تردید با بازنویسی‌های چندباره و مهمتر اینکه بدون شتابزدگی بوده است و لابد پیش از چاپ هم آنها را آزمایشی تدریس کرده‌اند.

در همان سالها رقابت بین ناشران کتابهای درسی هم در حال اوج گرفتن بود. یکی از ناشران، مرحوم محمد رضانی صاحب کلاله خاور، شیوه جدیدی را تجربه کرد؛ آقای پرویز شهریاری را برای تألیف یک دوره کتابهای درسی ریاضی به همکاری فراخواند با این شرط که ایشان حق‌التألیف نخواهد و خودش هم از هرگونه سود چشم‌پوشی کند. کتابهایی را تألیف و چاپ کنند و همه آنها را با بهای ثابت ارزان در دسترس دانش‌آموزان بگذارند. این نیت خیر را از قوه به فعل هم درآوردند اما نتیجه‌ای را که می‌خواستند در پی نداشت؛ در هر کلاس درس، انتخاب کتاب درسی برعهده معلم است نه به اختیار محصل.

فرایند دیگر مربوط به همان سالها، تألیف یک دوره چهارجلدی کتابهای ریاضی سال چهارم متوسطه از طرف آقایان دکتر غلامحسین

تا چه حد است. زمان تحصیل خودش را بگذشته بداند و زمان حال را پیش چشم داشته باشد، همه کشور را تهران و همه مدرسه‌ها را چند مدرسه مجهزی که می‌شناسد نداند، و بایدها و نبایدهای دیگر.

پس از شهریور ۱۳۲۰ تا حدود یک دهه، تحت تأثیر جو سیاسی اشفته‌ای که بر کشور حاکم بود، نظام آموزشی، برنامه‌ها و کتابهای درسی هم وضعی کمابیش ناپایدار را داشت؛ کار چاپ کتابهای درسی وزارتی مختل شد، یک دوره تازه رقابت برای تألیف و چاپ و نشر کتابهای درسی جدید پا گرفت؛ گروهها و تشکلهای فرهنگی بوجود آمدند و کار تألیف گروهی کتابهای درسی را آغاز کردند. اما کتابهای درسی که به بازار آمدند بیشترشان ویرایشهای جدیدی یا از کتابهای وزارتی یا از کتابهای رایج پیش از آن بود.

هر تغییر و نوآوری در نظام آموزشی، در برنامه‌ها و در کتابهای درسی در درجه اول با مخالفت ضمنی معلمان مواجه می‌شود مگر آنکه آنان قبلاً در جریان کار قرار گرفته و با آن به خوبی آشنا شده باشند.

کتابهای درسی تألیف صفاری - قربانی در سالهای پایانی این دهه فراهم آمدند و آنگاه که روانه بازار شدند از آنها چنان استقبال شد که در همه سالهای نیمه نخست دهه ۱۳۳۰ در بیشترین دبیرستانهای کشور تدریس می‌شدند. مجموعه این کتابها همه ریاضیات دوره متوسطه را شامل بود. مجموعه‌های دیگری هم از این گونه در دسترس بودند اما گروه مؤلفان آنها با تقسیم کار، هر کدام جدا از دیگران کتاب یا کتابهایی از مجموعه را فراهم آورده بود. در صورتی که سبک به کار رفته در همه کتابهای صفاری - قربانی نمایانگر آن بود که آن دو برای همه کتابهای مجموعه همکاری کامل و پیوسته را داشته‌اند. خواننده سری کتابها احساس میکرد که همواره یک نفر با یک زبان و یک شیوه عمل با او صحبت می‌کند. متن کتابها با وجود روانی و وضوح دارای انسجام منطقی بود و این انسجام در هیچ جا از هم نمی‌گسست. مثالها متعدد بودند و هر کدام نکته‌ای را گوشزد می‌کرد. تمرینها از ساده به مشکل به خوبی تنظیم شده بودند و هیچ کدام خارج از زمینه فصل نبود و در بین آنها مسأله‌ای وجود نداشت که معلم را سردرگم کند. در هر چند جلد مربوط به هر شاخه از ریاضیات نیز پیوستگی منطقی وجود داشت. در بیان مطالبها نه خلاصه‌گویی به کار رفته بود، نه زیادگویی و نه چندباره‌گویی و نه از قلم‌افتادگی به چشم می‌خورد. تعریفها جامع و مانع بودند و برداشتهایی دوگانه از آنها استنباط نمی‌شد.

در برنامه‌های درسی، و فرایندهایی دیگر از این گونه که درباره هر کدام از آنها گفتنی‌ها زیاد است و در این جا مجال آن نیست .

یاد شادروان استاد ابوالقاسم قربانی گرامی باد. نخستین دینار من از ایشان در شهریور ۱۳۳۳ روی داد. همراه با سایر فارغ‌التحصیلان رشته ریاضی آن سال دانشسرای عالی برای گرفتن کتابهایی به‌عنوان «اشانتی یون نزدش رفتیم». صحبت از کتابهای درسی که پیش آمد ایشان را آشفته ساخت؛ در یک کتاب درسی هندسه تازه تألیف، اصل توازی اقلیدس به‌عنوان قضیه ثابت شده و آقای قربانی با انتشارنامه‌ای سرگشاده عکس‌العمل شدید نشان داده بود. ناراحتیش بیشتر از آن جهت بود که نام پروفیسور فاطمی هم در ردیف مؤلفان آن کتاب به چشم می‌خورد. با این همه، خواست ما را برآورده کرد و به هر یک از ما یک دوره کامل از همه تألیفهایش را هدیه داد. در بین این کتابها، نخستین اثر چاپ شده آقای قربانی هم وجود داشت؛ کتابی در زمینه مکانیک با تقریظی نوشته پروفیسور فاطمی .

در یک کتاب درسی هندسه تازه تألیف، اصل توازی اقلیدس به‌عنوان قضیه ثابت شده و آقای قربانی با انتشارنامه‌ای سرگشاده عکس‌العمل شدید نشان داده بود.

از جمله ملاقاتهایم با آقای قربانی یکی هم در نخستین کنفرانس ریاضی ایران در شیراز بود. در آنجا فرصتی پیش آمد تا همراه با آقای قربانی و چند نفر دیگر به حافظیه و به آرامگاه سعدی برویم، در این آرامگاه به آب نمای زیرزمینی آنجا هم رفتیم و در محیط دلتواز آنجا، آقای قربانی درباره شعر و شاعری سخن گفت و شعرهایی از خودش را برای ما باز خواند.

در کنفرانس ریاضی شیراز، آقای قربانی سخنرانی جالبی در معرفی یکی از شاهکارهای غیاث‌الدین جمشید کاشانی ایراد کرد. روش ابداعی کاشانی را برای حل معادله درجه سوم به زبان ریاضیات امروزی به طور مبسوط شرح داد. روشی که پایه روش معروف به روش تکرار (= روش از سرگیری) به شمار می‌آید و حق آن است که الگوریتم کاشانی نامیده شود. الگوریتمی که دویست سال پس از کاشانی، ریاضیدان آلمانی به نام کونیگس آن را برای حل معادله کپلر به کار برد.

استاد قربانی پذیرفت که متن آن سخنرانی در مجله یکان چاپ شود. در جریان چاپ این مقاله بود که ملاقاتهایی مکرر را با ایشان داشتم. در یکی از این ملاقاتها، آقای قربانی دوره‌هایی از سه مجله ریاضی چاپ فرانسه را که سالها گردآورده بود برای استفاده در مجله یکان به من واگذار کرد.

مصاحب و احمد ارشمید بود که هیچ کدام در زمره دبیران دبیرستان نبودند. کتابهای تألیف آنها پرمحتوا، سرشار از تمرینها و مسأله‌های متنوع و مانند همه تألیفهای دکتر مصاحب، در بردارنده یادداشتها و نکته‌هایی از تاریخ ریاضیات ایران بود. معلمانی که از وجود این کتابها اطلاع می‌یافتند آنها را به دست می‌آوردند اما نه برای انتخاب کتاب درسی بلکه برای تقویت بنیه علمی خود و برای خودآموزی ضمن خدمت و گاه برای سفارش به دانش‌آموزان نخبه در بهره‌گیری از آنها.

در بهار یا اوایل تابستان ۱۳۳۵، تغییر نظام آموزشی و برنامه‌های دوره دوم متوسطه اعلام شد و مؤلفان و ناشران کتابهای درسی را غافلگیر کرد و رقابت بین آنها برای تألیف و چاپ کتابهای درسی جدید به اوج خود رسید. اختلافهایی از گروههای مؤلفان شکل گرفت. مجموعه‌هایی از کتابها با شتاب‌زدگی فراهم آمدند. نه تنها بین کتابهای دنبال هم بلکه بین فصلهای بعضی از کتابها هم پیوستگی منطقی در کار نبود. در شهریور آن سال برای هر مجموعه از این کتابها بازاریاب‌هایی روانه شهرستانها شدند. دبیران برای انتخاب کتاب درسی سردرگم مانده بودند. از کتابهای صفاری - قربانی؛ تعدادی با برنامه جدید سازگاری داشتند و لازم بود بقیه آنها بازنویسی شوند. آقای صفاری به ترجمه کتابهایی در زمینه تاریخ علم و صنعت روی آورده بود و آقای قربانی به پژوهشهایش در تاریخ ریاضیات دوره اسلامی دل بسته بود. آنان تألیف شتاب زده را هم نمی‌پسندیدند و از کار تألیف کتابهای درسی کنار کشیدند.

در نیمه دوم دهه ۱۳۳۰، تعدد کتابهای درسی مربوط به هر درس و تشتت آرای دبیران در انتخاب آنها به حدی رسید که یک دانش‌آموز نه تنها با تغییر دبیرستان بلکه گاهی با تغییر کلاس در یک دبیرستان ناچار از تهیه کتابهای دیگر می‌شد. سرانجام تألیف کتابهای درسی به انحصار وزارت آموزش و پرورش و چاپ و پخش آنها به انحصار شرکتی از ناشران درآمد. درباره آنچه هم از آن پس در زمینه کتابهای درسی پیش آمد: روی کار آمدن شرکت ایرانی - آمریکایی فرانکلین و سیاست نفوذی آن در زمینه ترجمه و چاپ کتابهای درسی و علمی در ایران، تصویب قانون تأسیس سازمان کتابهای درسی ایران (سازمانی که هزینه‌هایش از بودجه دولت اما با واسطه شرکت فرانکلین تأمین می‌شد)، مآخذ قرار گرفتن کتابهای درسی آمریکا برای تألیف کتابهای درسی جدید، افزونی علاقه‌مندی معلمان به دستیابی در تألیف کتابهای درسی برای کسب امتیاز جهت ارتقاء گروه استخدامی، تغییر کاملاً شتاب‌زده نظام آموزشی و برنامه‌های درسی دبیرستان در سال ۱۳۵۳ و به دنبال آن، اعلام مهلت دو ماهه برای تألیف کتابهای درسی جدید و فراهم آمدن کتابهای درسی نارسا و ناهماهنگ و نا استاندارد در آن سال، پدید آمدن تأخیرهای همه ساله در چاپ و پخش کتابهای درسی از آن به بعد، تشکیل کمیته تألیف کتابهای درسی در حزب رستاخیز ایران، و پس از انقلاب اسلامی هم تغییرهای متوالی و با فاصله‌های زمانی کوتاه مدت در نظام آموزشی و

آشنایی با انجمن ترویج علم

انجمن ترویج علم ایران به منظور ایجاد زمینه‌های مناسب برای همگانی کردن علم در جامعه، اشاعه تفکر علمی، برنامه‌ریزی برای نهادینه کردن فعالیت‌های ترویج دهنده علم و فراهم کردن بستر لازم برای مشارکت نهادهای مروج علم در کشور با مجوز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تأسیس شده است و امیدوار است با جلب همکاری فرهیختگان، اساتید و افراد علاقمند به ترویج این اهداف بتواند گام‌های مؤثری در این راه بردارد.

راهکارها و برنامه‌های انجمن

- برگزاری گردهمایی‌های مرتبط با اهداف ترویج علم و شناساندن اهمیت و روشهای آن
- اهدای جایزه به مروجان علم
- ارائه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های طراحی، برنامه‌ریزی و مدیریت مراکز آموزشی و پژوهشی غیررسمی علوم مانند موزه‌ها و کوشکده‌های علمی و خانه‌های علم
- انتشار نشریات مرتبط در زمینه ترویج علم
- ارتباط فعال بین مراکز داخلی و خارجی ترویج دهنده علوم
- طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و طرح‌های پژوهشی برای همگانی کردن علم
- جذب و هدایت منابع لازم برای ترویج علم
- ترغیب سیاستگذاران امور فرهنگی و پژوهشی جهت حمایت از ترویج علم
- احیای سنت‌های حمایت از ترویج علم

انواع عضویت

عضویت پیوسته ویژه مؤسسان و هیأت مدیره انجمن و کلیه افرادی که دارای حداقل درجه کارشناسی‌ارشد و دارای سوابق ترویج علم هستند. **عضویت وابسته** ویژه افرادی که علاقمند به ترویج علم هستند و درخواست عضویت آنها توسط هیأت مدیره انجمن پذیرفته می‌شود. **عضویت افتخاری** ویژه افرادی که به خاطر خدمات برجسته ترویج علم، توسط هیأت مدیره انجمن به عنوان عضو افتخاری پذیرفته می‌شوند. **اعضای حقوقی** ویژه مؤسسات حقوقی که علاقمند به همکاری در زمینه ترویج علم هستند، با تأیید هیأت مدیره به عضویت پذیرفته می‌شوند.

مزایای عضویت

- دریافت خبرنامه انجمن
- اشتراک نشریه دانشگر با احتساب تخفیف ۳۵٪

آخرین ملاقات من با استاد قربانی در منزل ایشان بود. برای گفتگو در مورد چاپ مجموعه کتابهای تحقیقی‌اش مرا فراخوانده بود. در اتاق کارش مرا پذیرفت. اتاق متوسط و دور از هیاهوهای کوچه و خیابان، با یک میز تحریر متوسط، قفسه‌ای گردان در کنار میز تحریر که طبقه‌های چهاروجه آن کتابهای مرجع و دم‌دستی جای داشتند و قفسه‌هایی پر از کتاب دور تا دور اتاق. در یکی از این قفسه‌ها دست نوشته‌های جلد شده زندگی‌نامه‌های ریاضیدانان و در قفسه‌ای دیگر دست نوشته‌های جلد شده مربوط به تاریخ ریاضیات.

در بیشتر کشورهای پیشرفته، بنیادهای فرهنگی برای چاپ کتابهای علمی و مرجع کم فروش اما ارزنده وجود دارد و سرمایه‌هایی کلان وقف آنها شده است. در ایران چنین بنیادهایی پدید نیامده است و ناشران خصوصی هم، اگر چه کارشان چاپ کتابهای علمی خوب باشد آن جرأت و برنامه کار را ندارند که بخش عمده سرمایه خود را یکسره روی چاپ مرتب سری کتابهایی متوقف کنند که به فروش خوب آنها در کوتاه مدت اطمینان زیاد نداشته باشند.

در بیشتر کشورهای پیشرفته، بنیادهایی فرهنگی برای چاپ کتابهای علمی و مرجع کم فروش اما ارزنده وجود دارد و سرمایه‌هایی کلان وقف آنها شده است. در ایران چنین بنیادهایی پدید نیامده است و ناشران خصوصی هم، اگر چه کارشان چاپ کتابهای علمی خوب باشد آن جرأت و برنامه کار را ندارند.

استاد قربانی در مورد چاپ دستاوردهای سالها پژوهشهایش با چنین مشکلی دست به گریبان بود. پیشامد ناگوار عمل ناموفق چشم‌هایش هم، ضربه‌ای شکننده و جان فرسا بود که گسستگی‌هایی جبران ناپذیر را در طرحها و در روند کار او در پی داشت.

گر کار فلک به عدل سنجیده بدی

احوال فلک جمله پسندیده بدی

ورعدل بدی به کارها درگردون

کی خاطر اهل فضل رنجیده بدی

قطعنامه گردهمایی مدیران خانه‌های

ریاضیات

با نام و یاد خداوند بزرگ گردهمایی مدیران خانه‌های ریاضیات سراسر کشور در روزهای چهارشنبه و پنجشنبه مورخ ۱۹ تا ۲۰ دیماه در محل مرکز آموزشی رفاهی فرهنگیان کرمان تشکیل شد در این جلسه در رابطه با مسائل مطروحه ذیل بحث و تبادل نظر گردید.

۱- تأکید روی اهداف خانه‌های ریاضیات که عبارتند از آموزشهای جانبی، عمومی کردن ریاضیات و استفاده بهینه از وسایل کمک آموزشی، اشاعه روشهای نوین آموزشی و کشف و شکوفایی استعدادها

۲- برای تحقق اهداف مشترک خانه‌های ریاضیات تأکید روی کارهای گروهی، ایراد سخنرانی‌های عمومی، آموزشهای جنبی، استفاده از نرم‌افزارهای ریاضی و آمار، برگزاری آزمون‌های سنجش و مسابقات علمی، برپایی نمایشگاه و انتشار نشریات می‌باشد.

افتتاح و راه‌اندازی خانه‌های جدید ریاضی
ضمن اینکه مورد تأیید این مجمع (مدیران
خانه‌های ریاضیات) می‌باشد باید از شرایط
پیش‌بینی شده در اساسنامه‌های خانه‌های
ریاضیات پیروی نموده و موازین تبیین شده
در ستاد سال جهانی را رعایت نماید.

۳- ضرورت جایگزینی ستاد ملی سال جهانی ریاضیات با نهادی برای پشتیبانی مادی و معنوی خانه‌های ریاضیات مورد تأیید قرار گرفت. در این رابطه اساسنامه پیشنهادی مدیران منتخب خانه‌های ریاضیات مورد تصویب قرار گرفت که این اساسنامه به وسیله انجمن ریاضی ایران بمرامع ذیصلاح منعکس و بعد از اظهار نظر و تأیید آنها ستاد پشتیبانی مصوب اساسنامه نهاد مناسبی برای جایگزینی ستاد ملی سال جهانی ریاضیات خواهد بود.

۴- در این مجمع مدیران خانه‌های ریاضیات سراسر کشور ضمن قدردانی از زحمات و توجهات اساتید بزرگوار جنابان آقایان دکتر رجبعلی‌پور، دکتر بهزاد، دکتر رجالی، دکتر تومانیان، دکتر تابش، خواستار پی‌گیری و هماهنگی لازم جهت تشکیل و شکل‌گیری ستاد فوق گردیدند.

۵- به علت گستردگی عملکرد خانه‌های ریاضیات، حضور جوانان و نوجوانان در خانه‌های ریاضیات این مجمع خواستار حمایت مادی و معنوی بیشتری از طرف آموزش و پرورش و دانشگاهها، سازمان ملی جوانان، ادارات ارشاد و شهرداریها، فرمانداریها و استانداریها و سایر نهادها گردید.

۶- با توجه به اهداف عالی خانه‌های ریاضیات و جایگاه والای آن در جامعه و دستداران دانش ریاضی، مدیران خانه‌های ریاضیات

- استفاده از سخنرانی‌ها و همایشهای علمی
- اطلاع‌رسانی انتشارات انجمن

حق عضویت:

حق عضویت سالانه اعضای پیوسته و وابسته معادل ۸۰ هزار ریال، برای دانشجویان ۴۰ هزار ریال و عضویت مؤسسات حقوقی ۶۰۰ هزار ریال است. چنانچه مایل به اشتراک نشریه دانشگر نیز هستید، لطفاً مبلغ اشتراک یکساله (معادل ۷۴ هزار ریال) را به همراه مبلغ عضویت به حساب شماره ۰۱۰۰۷۲۰۷۳۱۰۰۲ سپا نزد بانک ملی واریز کرده، اصل واریزنامه بانکی و برگه عضویت انجمن را به نشانی انجمن ارسال فرمایید.

تهران، صندوق پستی ۱۵۸۷۵-۷۶۳۳

تلفن: ۸۷۶۹۲۰۰۹ و ۸۷۶۳۶۶۰ نمابر: ۸۷۶۳۰۰۰۴

info@popscience.org.ir

پست الکترونیک:

www.popscience.org.ir

ایترنت:

نامه مسرت‌بخش در مورد خانه

ریاضیات نیشابور

مدیریت محترم خانه ریاضیات شهرستان نیشابور
جناب آقای بهرامی‌زاده

احتراماً؛ عطف به نامه شماره ۷/۵۱۰ - ۸۰/۹/۲۸ در ارتباط با مشخصات زمین محل احداث بوستان و خانه ریاضیات به استحضار می‌رساند: با توجه به جلسه منعقد در استانداری و تأیید استانداری محترم خراسان، زمین در نظر گرفته شده در حاشیه بلوار کمربندی بین شهری و در شمال ترمینال مسافربری این شهرستان و وسعت آن حدود ۲۱ هکتار می‌باشد. متذکر می‌گردد مطالعات و طراحی آن به مشاور واگذار شده است و کار مطالعات و طراحی وارد فاز دوم شده است که مورد تأیید استانداری خراسان نیز قرار گرفته است.

علیرضا صانعی

شهردار نیشابور

گزارشی از چهارمین سمینار ریاضی

دانشجویی کشور

چهارمین سمینار ریاضی دانشجویی کشور در روزهای ۲۵ تا ۲۷ اسفندماه ۱۳۸۰ با حضور بیش از ۱۶۰۰ نفر از دانشجویان ۶۸ دانشگاه و مراکز آموزش عالی سراسر کشور در دانشگاه شیراز برگزار شد.

در این سمینار از بین ۱۶۸ مقاله ارسالی تعداد ۹۰ مقاله در موضوعات جبر، آنالیز، هندسه، توپولوژی، نظریه گراف و نظریه اعداد به صورت سخنرانی‌های ۴۰ دقیقه ارائه گردید. علاوه بر آن ۶ سخنرانی مدعو توسط اساتید ریاضی ایراد شد. بخصوص سخنرانی آقای پروفیسور جان وب استاد دانشگاه کیپ تاون آفریقا جنوبی و مشاور کمیته بین‌المللی المپیاد ریاضی (IMO) تحت عنوان Mathematical Surprises بسیار مورد توجه قرار گرفت. در مراسم افتتاحیه سمینار پس از گزارش دبیر سمینار، آقای دکتر شریف معاون پژوهشی دانشگاه شیراز ضمن خوش آمد گویی به شرکت‌کنندگان گزارشی از فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه شیراز را ارائه نمودند سپس شهردار شیراز آقای مهندس رجیبی ضمن تأکید بر ضرورت آگاهی مدیریت‌ها از ریاضیات آمادگی شهرداری را در حمایت از فعالیتهای علمی دانشگاه شیراز اعلام نمودند و وعده دادند که در آینده نزدیک ساختمانی با زیربنای حداقل ۱۰۰۰ متر در اختیار دانشگاه شیراز قرار دهند تا بخش ریاضی بتواند در جهت ارتقای سطح ریاضی در بین نخبگان دانش‌آموز و دانشجو از آن استفاده نماید. پس از سخنرانی آقای شهردار، آقای دکتر مهدی بهزاد رئیس انجمن ریاضی ایران ضمن تشکر و قدردانی از کمیته برگزاری سمینار فعالیت‌های گذشته و حال انجمن ریاضی را تشریح و بر تداوم سمینارهای دانشجویی تأکید نمودند.

از برنامه‌های جنبی سمینار بازدید از آثار تاریخی شیراز، موزه طبیعی و پژوهشکده معلم استان فارس بسیار مورد توجه و علاقه شرکت‌کننده‌گان قرار گرفت.

ویژگی خاص چهارمین سمینار ریاضی دانشجویی کشور عضویت بیش از یکصد نفر از دانشجویان رشته ریاضی در کمیته‌های اجرایی بود که با مسؤولیت‌پذیری طراحی و اجرای عالی وظایف محوله، تجربه گرانقدری برای خودشان و افتخاری برای بخش ریاضی دانشگاه شیراز کسب نمودند.

حیدر زاهدزاهدانی

دبیر چهارمین سمینار ریاضی دانشجویی کشور

تأکید داشتند که افتتاح و راه‌اندازی خانه‌های جدید ریاضی ضمن اینکه مورد تأیید این مجمع (مدیران خانه‌های ریاضیات) می‌باشد باید از شرایط پیش‌بینی شده در اساسنامه‌های خانه‌های ریاضیات پیروی نموده و موازین تبیین شده در ستاد سال جهانی را رعایت نماید.

۷- شرکت‌کنندگان در این همایش از برگزارکنندگان این گردهمایی خصوصاً رئیس سازمان آموزش و پرورش آقای مهندس تقی‌زاده و کلیه مقامات علمی شرکت‌کننده در سمینار تشکر و سپاسگزاری می‌نمایند.

نامه‌ای از سردبیر محترم خبرنامه اتحادیه

انجمنهای علمی و آموزشی معلمان ریاضی ایران

احتراماً به اطلاع می‌رساند که بر اساس ماده ۳ آیین‌نامه «خبرنامه اتحادیه انجمنهای علمی و آموزشی معلمان ریاضی ایران»، خبرنامه اتحادیه می‌تواند شامل بخشهای زیر باشد:

- ۱- اخبار، به‌ویژه اخبار مربوط به ارتقاء انجمنها و فعالیتهای علمی آنها.
- ۲- اطلاع‌رسانی مربوط به برنامه‌های گردهماییها، همایشها، کنفرانسها و سایر رویدادهای ریاضی داخلی و خارجی.
- ۳- گزارش گردهماییها، همایشها، کنفرانسها و سایر رویدادهای علمی داخلی و خارجی.
- ۴- اطلاع‌رسانی و مصوبه‌های شورای اجرایی اتحادیه، مجمع عمومی و میزگردها.
- ۵- معرفی کتابها، مجلات، بانکهای اطلاعاتی و نتایج طرحهای تحقیقاتی مرتبط با اهداف اتحادیه.
- ۶- ترجمه‌گزیده‌هایی از نکات علمی مرتبط.
- ۷- معرفی ریاضیدانان، آموزشگران و معلمان.

امید است آن انجمن محترم، با ارسال نظرات، خبرها، نوشته‌ها، گزارش تحقیقات و ترجمه‌ها و ... به نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۷۱۸۵/۹۳۸ یا با دورنگار به شماره ۰۲۱-۳۱۷۴۸۰۷ این اتحادیه را همانند گذشته یاری فرمایند.

از این که در فعالیتهای انجمن بیش از پیش زمینه رشد و تعالی آموزشی را فراهم می‌سازید صمیمانه قدردانی و تشکر می‌گردد.

سردبیر خبرنامه

علیرضا عین‌اللهی

گزارشی از کارگاه آنالیز تابعی غیرخطی و کاربردهای آن

معادلات با مشتقات جزئی غیر خطی در مکانیک سیالات، آنالیز تصادفی، ریاضیات مالی، نظریه پتانسیل.

امیدواریم در آینده با حمایت هر چه بیشتر برگزارکنندگان چنین کارگاههایی شاهد برگزاری تعداد بیشتری از این کارگاهها و بارور شدن استعدادهای پژوهشی محققین کشورمان باشیم.

بهزاد جعفری روحانی
سرپرست کارگاه

اولین کارگاه آموزشی و پژوهشی آنالیز تابعی غیرخطی و کاربردهای آن به مدت پنج روز از ۸۰/۱۰/۳۰ تا ۸۰/۱۱/۴ در دانشگاه شهید بهشتی با حمایت مالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، و همت معاونت پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی، تحت سرپرستی دکتر بهزاد جعفری روحانی، استاد دانشگاه شهید بهشتی و همکاری مستمر آقای دکتر بهروز امامی زاده، استاد دانشگاه علم و صنعت ایران برگزار شد.

در کارگاه فوق ۹۷ نفر از اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی از دانشگاههای مختلف کشور شرکت کردند. علیرغم برخی کمبودها (به علت عدم حمایت مالی لازم)، با تلاش مجریان، کارگاه در محیطی صمیمی، دوستانه و گرم با ده سخنران و مجموعاً ۱۹ سخنرانی در زمینه‌های مختلف آنالیز تابعی غیرخطی و کاربردهای آن به کار خود خاتمه داد.

کمیته علمی: دکتر بهروز امامی زاده (دانشگاه علم و صنعت ایران)، دکتر بهزاد جعفری روحانی (دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محمدامین خمسی (دانشگاه نگراس)

سخنرانان: دکتر علی آبکار (مرکز تحقیقات فیزیک نظری و ریاضیات)، دکتر بهروز امامی زاده (دانشگاه علم و صنعت ایران)، دکتر بهزاد جعفری روحانی (دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محمدامین خمسی (دانشگاه نگراس)، دکتر علیرضا رنجبرمطلقی (دانشگاه صنعتی شریف)، دکتر جعفر زعفرانی (دانشگاه اصفهان)، دکتر شیوا زمانی (دانشگاه صنعتی شریف)، دکتر نظام‌الدین مهدوی امیری (دانشگاه صنعتی شریف)، دکتر بهمن مهری (دانشگاه صنعتی شریف)، دکتر صغری نوبختیان (دانشگاه اصفهان).

در نظر است گزارش کارگاه شامل متن کلیه سخنرانیهای ارائه شده در سال ۱۳۸۱ توسط دانشگاه شهید بهشتی منتشر شود.

لازم به تذکر است که مهمان مدعو خارجی در این کارگاه آقای دکتر محمدامین خمسی، استاد مراکشی تبار دانشگاه نگراس در امریکا بودند که با ایراد پنج سخنرانی جذاب راجع به «نظریه نقطه ثابت متریک» و یک سخنرانی تخصصی در رابطه با «قضیه هان - باناخ در فضای متریک» موجبات آشنایی هر چه بیشتر محققین و دانشجویان شرکت کننده در این کارگاه را فراهم آوردند.

موضوعات مورد نظر در کارگاه عبارت بودند از:

نظریه نقطه ثابت و کاربردهای آن، نظریه ارگودیک غیرخطی و معادلات تحولی، نظریه نیم گروه‌ها، نامساوی‌های تغییراتی، نظریه بهینه‌سازی،

گزارشی از دوازدهمین سمینار آنالیز ریاضی و کاربردهای آن

دوازدهمین سمینار آنالیز ریاضی و کاربردهای آن براساس برنامه تنظیم شده در سیزدهم و چهاردهم بهمن ماه ۱۳۸۰ با شرکت قریب به ۱۴۰ نفر از استادان و متخصصین آنالیز ریاضی کشور و دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد در دانشگاه گیلان برگزار گردید. در مهلت ثبت نام ۵۳ مقاله به دبیرخانه سمینار رسیده بود که ۴۲ مقاله تخصصی توسط کمیته علمی از بین آنها انتخاب شد. پس از مراسم افتتاحیه در صبح شنبه ۸۰/۱۱/۱۳، ابتدا سخنرانی عمومی و سپس سخنرانیهای تخصصی که در چهار گروه موازی برنامه‌ریزی شده بود ارائه گردید. خوشبختانه بجز یکی دو مورد عدم حضور صاحبان مقاله، بقیه سخنرانیها در وقت مقرر و با نظم خوب و قابل قبول ارائه و صبح یکشنبه ۸۰/۱۱/۱۴ نیز پس از یک سخنرانی عمومی ارائه مقاله‌های تخصصی تا ظهر ادامه یافت.

به لطف خدای بزرگ، همت و دقت همکاران عزیز بنده در برگزاری سمینار، خوشبختانه رضایت شرکت‌کنندگان از نظر غنای علمی و هم از نحوه برگزاری نشانگر سطح خوب این گردهمایی علمی بود. جا دارد از حمایت هیأت رئیسه محترم دانشگاه و حمایت معنوی انجمن ریاضی و کلیه اعضای کمیته‌های علمی و اجرایی تشکر و قدردانی کنم.

اسماعیل انصاری

دبیر دوازدهمین سمینار آنالیز ریاضی و کاربردهای آن

گزارشی از کارگاه آموزشی موجکها

احتراماً به اطلاع می‌رساند که در روزهای ۲۵، ۲۶ و ۲۷ دیماه سال جاری کارگاه آموزشی موجکها در گروه ریاضی دانشگاه ولی عصر رفسنجان برگزار و هفت سخنرانی تخصصی در زمینه موجکها ارائه گردید. لازم به ذکر است که از سه نفر ریاضی‌دانان خارجی برای شرکت در این کارگاه دعوت بعمل آمده بود که متأسفانه پروفیسور Lawton (از کشور سنگاپور) بعد از یازدهم سپتامبر مکاتبات مربوطه را متوقف نموده و پروفیسور Lee (از کشور سنگاپور) هم با وجودیکه حتی دو هفته قبل عنوان سخنرانی‌های خود را اعلام و عازم ایران بود در روز شنبه بیست و دوم دیماه انصراف خود را به دلیل طولانی شدن سفر ایشان در هندوستان اعلام نمود. اما به هر حال خانم پروفیسور Skopina (از دانشگاه سنپترزبورگ روسیه) با ارائه سه سخنرانی و آقای دکتر رجبعلی‌پور با دو سخنرانی و آقایان دکتر محمدعلی دهقان و دکتر عطاءاله عسگری همت هر کدام با یک سخنرانی در کارگاه شرکت نمودند.

محمد ابراهیمی

مدیر گروه ریاضی و دبیر کارگاه آموزشی موجکها

اخباری از گروه ریاضی دانشگاه شهید

بهشتی

۱- آقای دکتر محمدمهدی ابراهیمی به عنوان پژوهشگر نمونه از کل گروه‌های دانشگاه انتخاب شدند. ایشان استاد پایه ۲۲ گروه ریاضی هستند و از سال ۱۳۶۰ تا کنون در این گروه فعالیت دارند. ۱۰ طرح پژوهشی داشته‌اند، ۱۷ کتاب تألیف و ۱۷ کتاب ترجمه نموده‌اند، ۱۵ مقاله در مجلات بین‌المللی و ۴ مقاله در مجلات داخلی به چاپ رسانده‌اند و بیش از ۲۰ سخنرانی در سمینارها و کنفرانسها داشته‌اند. یک دانشجوی دکتری فارغ‌التحصیل و سه دانشجوی دکتری در حال تحصیل دارند.

۲- گزارش دوازدهمین سمینار جبر آبان‌ماه منتشر شد و آذرماه برای دانشگاهها و افراد ارسال شد.

۳- آقای دکتر حسین حاجی‌ابوالحسن به استخدام گروه ریاضی درآمدند و کار خود را شروع نمودند.

مرگان محمودی

نماینده انجمن ریاضی ایران در دانشگاه شهیدبهشتی

اخباری از گروه ریاضی دانشگاه اراک

۱- آقای دکتر داود علیمحمدی عضو هیأت علمی این دانشگاه از تاریخ ۷۹/۱۱/۲۶ از مرتبه مربی به مرتبه استادیاری ارتقا یافت.

۲- آقای دکتر یدالله اردوخانی عضو هیأت علمی گروه ریاضی این دانشگاه از تاریخ ۷۹/۵/۱۶ از مرتبه مربی به مرتبه استادیاری ارتقا یافت.

۳- طی حکمی از سوی ریاست محترم دانشگاه اراک از تاریخ ۸۰/۶/۲۴ آقای دکتر داود علیمحمدی به مدیریت گروه ریاضی این دانشگاه منصوب شد.

۴- از طرف گروه ریاضی و انجمن علمی ریاضی دانشجویان دانشگاه اراک، به منظور قدردانی و تجلیل از خدمات صادقانه و ارزنده استاد فرزانه جناب آقای دکتر باقر نشوادیان‌بخش، عضو هیأت علمی و مدیر محترم اسبق گروه ریاضی دانشگاه، محفل باشکوهی در تاریخ ۸۰/۸/۵ برگزار گردید. در این مراسم به یاد ماندنی اعضای هیأت رئیسه، اساتید، دانشجویان دانشگاه اراک، جمعی از دبیران ریاضی شهرستان اراک و جمعی از دوستان ایشان حضور داشتند. در این محفل علمی ضمن تجلیل و تکریم از خدمات صادقانه و ارزشمند آقای دکتر نشوادیان در کسوت معلمی و مدیریت گروه ریاضی، هدایایی به رسم یادبود به ایشان اهدا شد.

داود علیمحمدی

مدیر گروه ریاضی دانشگاه اراک

اخباری از گروه ریاضی و آمار دانشگاه

محقق اردبیلی

گروه ریاضی و آمار دانشگاه محقق اردبیلی در بهمن ۱۳۷۳ و با عنوان گروه ریاضی رسماً تأسیس شد.

دانشجویان رشته ریاضی محض و کاردانی آمار به عنوان دانشجویان اصلی گروه به حساب می‌آیند. رشته ریاضی محض در بهمن ۱۳۷۴ تأسیس شده و تاکنون دو دوره فارغ‌التحصیل داشته است هم اکنون ۱۶۲ دانشجو در رشته ریاضی در حال تحصیل هستند که از این تعداد ۹۷ نفر به صورت روزانه و ۶۵ نفر به صورت شبانه تحصیل می‌کنند از لحاظ تفکیک جنسی ۷۱ نفر زن و ۹۱ نفر مرد هستند. رشته کاردانی آمار نیز در مهر ۱۳۷۹ تأسیس شده و تاکنون فارغ‌التحصیل نداشته است. هم اکنون ۴۴ نفر در این رشته تحصیل می‌کنند که ۳۱ نفر زن و ۱۳ نفر مرد هستند.

اخباری از گروه ریاضی دانشگاه سیستان و

بلوچستان

۱- مهرماه ۸۰، دکتر محمد امینی دهک به عنوان مدیر گروه ریاضی منصوب شدند.

۲- آقای دکتر علیرضا سالمکار بورسیه این دانشگاه، فارغ التحصیل از دانشگاه فردوسی مشهد از مهرماه ۸۰ در این گروه مشغول به کار شدند.

۳- آقای دکتر مرتضی سنجانی پور بورسیه این دانشگاه فارغ التحصیل از انگلستان از ترم دوم ۸۱ - ۸۰ در گروه ریاضی مشغول به کار شدند.

۴- آقای دکتر پرویز عظیمی، که مدت ۱۱ ماه به صورت فرصت مطالعاتی در دانشگاه، دیور ایالت کَلرادو آمریکا اقامت داشتند، برگشتند و از اول مهرماه در گروه مشغول به کار شدند.

۵- دکتر علیرضا سهیلی و دکتر رحمت الله لشکری پور در کنفرانس بین المللی WSES کشور استرالیا جهت ارائه مقاله از تاریخ ۱۷ دسامبر تا ۲۱ دسامبر شرکت کردند.

۶- سمینار مجموعه های فازی و کاربرد آن در خردادماه ۱۳۸۱ برگزار خواهد شد

۷- کارگاه آموزشی، نرم افزارهای ویرایش متون علمی در هفته اول بهمن ماه ۸۰ برگزار خواهد شد.

۸- آزمون دکتری تخصصی ریاضی در گرایشهای آنالیز ریاضی، جبر و آنالیز عددی در تاریخهای ۱۶ و ۱۷ اسفندماه ۸۰ به عمل آمد.

محمد امینی دهک

مدیر گروه ریاضی دانشگاه سیستان و بلوچستان

تاکنون دانشجویان رشته ریاضی دوبار در کنکور کارشناسی ارشد شرکت کرده اند که آمار قبولی بسیار بالایی از خود نشان داده اند. اولین بار (سال ۷۹) ۱۰ نفر در مرحله اول و ۵ نفر در مرحله دوم پذیرفته شدند. دومین بار (سال ۸۰) شاهد موفقیت ۲۳ نفر در مرحله اول و ۱۰ نفر در مرحله دوم بود.

همچنین تاکنون دانشجویان دانشگاه دوبار در مسابقات ریاضی شرکت کرده اند. اولین بار (سال ۷۹) تیم سه نفره دانشگاه (به علت کمی تعداد) در رده بندی شرکت داده نشد اما از لحاظ امتیازی در رده یازدهم قرار داشت. دومین بار (سال ۸۰) رتبه ۱۸ (از ۳۶ تیم) را کسب کردند که با توجه به نوپا بودن گروه و تجربه کم دانشجویان؛ قابل ملاحظه می باشد.

دانشجویان گروه از لحاظ علمی یکی از فعالترین گروههای دانشگاه را تشکیل می دهند. فعالیت در قالب انجمن علمی - دانشجویی ریاضی و آمار که بیشتر به صورت ارائه مقاله؛ سمینارها برگزاری نمایشگاههای تخصصی؛ اردوهای علمی و از همه مهمتر انتشار بولتن علمی با عنوان اندیشه ریاضی تبلور می یابد.

همچنین دانشجویان ریاضی افتخار دارند که بطور منظم نشریه ریاضی گردایه (یک نشریه کاملاً مستقل دانشجویی) را به صورت فصلنامه به جامعه علمی ارائه می نمایند که تاکنون ۱۲ شماره از این نشریه منتشر شده است.

حضور دانشجویان در کنفرانسها و سمینارهای علمی نیز قابل توجه می باشد. تبلور حضور دانشجویان در سی امین کنفرانس ریاضی کشور بصورت انتشار خبرنامه کنفرانس (هر روز یک شماره) بود که در تاریخ برگزاری کنفرانسهای ریاضی کشور بی سابقه بوده است.

همچنین حضور و ارائه مقاله در کنفرانسها که نمونه آن ارائه ۵ عنوان مقاله در سومین سمینار ریاضی دانشجویی کشور از طرف دانشجویان ریاضی دانشگاه بود که از لحاظ تعداد مقالات ارائه شده مقام سوم را نصیب خود کرد.

کاظم حق نژاد آذر

مدیر گروه ریاضی و آمار دانشگاه محقق اردبیلی

ایجاد کارگاههای اقماری

از آنجائیکه هزینه های دعوت از مدعوین خارجی در کنفرانسهای سالانه انجمن ریاضی ایران بسیار زیاد است، به نظر می آید که اگر دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی کارگاههایی را قبل و یا بعد از کنفرانس برنامه ریزی نمایند، در صورتی که مدعو خارجی داشته باشند می توان از این مدعوین برای شرکت در کنفرانس ریاضی نیز دعوت بعمل آورد و هزینه ها را برای هر دو گردهمایی علمی تقلیل داد.

سردبیر: «برای تکمیل اطلاعات بهتر بود به وضع هیأت علمی گروه ریاضی و آمار نیز اشاره می شد.»

چرا جایزه نوبل ریاضیات نداریم؟

جایزه نوبل به خواست آلفرد نوبل، یک شیمی پیشه برجسته سوئدی، درست شد. چرا جایزه نوبل ریاضیات نمی‌دهند؟ یک جواب رایج، و البته بی‌پایه، آن است که علت یک ریاضی پیشه مشهور بوده است، کسی که نوبل و او برای یک زن (احتمالاً همسر آینده نوبل) با هم رقابت می‌کرده‌اند. می‌گویند این ریاضی‌پیشه گستاخ میتاگ - لفلر بوده است.

محمد خزمی

مرکز تحصیلات تکمیلی در علوم پایه زنجان

جایزه آبل

نروژ یک جایزه بین‌المللی ریاضیات در نظر گرفته است. این جایزه به یاد نیلس هنریک آبل (۱۸۰۲ تا ۱۸۲۹) ریاضی پیشه مشهور نروژی، جایزه آبل نام‌گذاری شده است.

نخست‌وزیر نروژ اعلام کرد دولت نروژ در سال ۲۰۰۲ صندوقی با مبلغ ۲/۲ میلیون دلار تأسیس خواهد کرد. سال ۲۰۰۲ دویستمین سال تولد آبل است. اعطای جایزه آبل از سال ۲۰۰۳ شروع می‌شود. مبلغ جایزه حدود ۵۰۰/۰۰۰ دلار است. برنده‌ها را یک کمیته مستقل بین‌المللی از ریاضی پیشه‌ها انتخاب می‌کند.

دولت نروژ امیدوار است جایزه آبل توجه مردم را به پژوهش در ریاضیات زیاد کند و تصویر بهتری از نروژ به عنوان کشوری که به علوم و آموزش اهمیت می‌دهد ارائه کند. اتحادیه بین‌المللی ریاضیات و انجمن‌های اروپایی ریاضیات، حمایت‌شان را با اختصاص این جایزه اعلام کرده‌اند.

ایجاد جایزه آبل را اولین بار شاه آسکار دوم در ۱۹۰۲ پیشنهاد کرد. او آن موقع پادشاه سوئد و نروژ بود. اما در ۱۹۰۵ اتحاد بین این دو کشور از بین رفت و برنامه فراموش شد. در نتیجه ریاضیات هیچ وقت جایزه‌ای بین‌المللی به ارزش و اهمیت جایزه نوبل پیدا نکرد. امید دولت نروژ این است که جایزه آبل این نقش را به عهده گیرد.

محمد خزمی

مرکز تحصیلات تکمیلی در علوم پایه زنجان

شاهد تاریخی‌ای در تأیید این ادعا وجود ندارد، و البته نوبل هیچ‌گاه ازدواج نکرد. برای نبودن جایزه نوبل در ریاضیات علت‌های معتبرتری هم وجود دارد. شاید مهمترین علت این بوده که نوبل اهمیت چندانی برای ریاضیات قائل نبود، و آن را یک شاخه علم، که برای بشر مفید است، نمی‌دانست. به علاوه، آن موقع یک جایزه معتبر ریاضیات وجود داشت که اتفاقاً به پیشنهاد خود میتاگ - لفلر برپا شده بود و شاه آسکار دوم، پادشاه وقت سوئد و نروژ، به ریاضی پیشه‌های برجسته زمان می‌داد. ارمیت، برتران، وایرستراس، و پوانکاره از جمله کسانی بودند که این جایزه را گرفته بودند.

حالا به چند واقعیت می‌پردازیم.

- نوبل ازدواج نکرد، بنابراین همسری در کار نبود.
- میتاگ-لفلر در سوئد اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم ریاضی پیشه برجسته‌ای بود. بنیان‌گذار مجله آکتا ماتماتیکا بود، نقش مهمی در زندگی حرفه‌ای سوفیا کولفینسکایا داشت، سرانجام رئیس مدرسه عالی شتکه‌هام شد. (این مدرسه عالی، بعداً به دانشگاه شتکه‌هام تبدیل شد.) با وجود این بعید است اگر جایزه نوبلی در ریاضیات داده می‌شد به او می‌رسید. هر چه باشد آن موقع بزرگانی مثل پوانکاره و هیلبرت هم حاضر بودند.

- شاهدهی وجود ندارد که اصولاً نوبل و میتاگ - لفلر با هم تماس زیادی داشته‌اند. در واقع نوبل بخش عمده سال‌های آخر زندگی‌اش را در پاریس گذرانده بود. شاهد برای نزاع بین این دو، به هر علت، از این هم کمتر است. برعکس، میتاگ - لفلر در سال‌های آخر عمر نوبل می‌کوشید نظر نوبل را برای کمک به مدرسه عالی شتکه‌هام جلب کند. بعید است کسی با سابقه دشمنی با نوبل چنین کاری کند.

- سرانجام، یک نکته روان‌شناختی. آیا ممکن است نوبل هنگام تنظیم وصیت‌نامه‌اش، قاعدتاً با نظر کمک به بشریت، اجازه داده باشد یک دعوی شخصی بنای با شکوهی را که قرار بود پس از او باقی بماند معیوب کند؟

نوبل مخترع و صنعت‌گر بود. او در ریاضیات جایزه نوبل درست نکرد، صرفاً چون به ریاضیات یا علوم نظری علاقه ویژه‌ای نداشت. در وصیت او صحبت از اختراعات یا کشف‌هایی است که اهمیت عملی

کنفرانس بابلسر

و چند کلام در حاشیه آن

مسعود آربین نژاد

دانشگاه زنجان - آبان ماه ۸۰

شکر خدا را که کنفرانس سالانه ریاضی کشور امسال هم برگزار شد. سی و دومین آن، در شهریورماه و در کنجی آرام از پردیس دانشگاه با صفای مازندران، در حومه شهر ساحلی و زیبای بابلسر و در محیطی سرشار از طبیعتی فرحبخش، دلپذیر و معطر. و شکر خدا را که این فرصت‌های گرانبها هر ساله و هر بار در گوشه‌ای دست می‌دهد تا در تجدید عهد و آمال اهالی ریاضی بهانه‌ای نماند.

کاملاً آشکار و عیان است که تمهید و برگزاری سمینارهای تخصصی و کنفرانس‌های سالانه انجمن ریاضی ایران و از جمله این کنفرانس ماحصل تلاش و زحمت دلسوزانه، افتخاری و بی‌دریغ بسیاری از دست‌اندرکاران است، از آن جمله‌اند همکارانی در گروه ریاضی، دانشکده علوم و مدیران دانشگاه متبوع و هم نمایندگان و شورای اجرایی انجمن و حتماً و همیشه بایست بر آنچه که از عهده مقدورات این عزیزان برمی‌آید قدر دان بود و سپاس داشت و هر کم و زیادی را بنا به طبیعت همه دوندگی‌های اجرایی و ناهماهنگی‌های قابل درک از چشم پوشاند و شاکر هم بود و گذشت. البته و صد البته. اما آیا این تعبیر و این دیدگاه اصولی مثبت بایست مانع از گفتگویی شفاف، صمیمانه و تجربه‌آموز درباره برخی از کمبودها و معایب باشد تا احياناً در جای دیگری، به دلیل کم تجربگی همواره متصدیان و متولیان مربوطه، و هر بار به گونه‌ای تکرار شوند. البته که نه و از این‌روست که نکته‌ها و گلایه‌های زیر در دامنه بحثی خانوادگی و از سرهمدلی و نیت دلسوزی گردآمده‌اند:

۱. رسم است که گردهمایی‌های احاد حرفه‌ای یک رشته و تخصص در یک همایش علمی ویژه در کنفرانس‌های عمومی سالانه در کنار فرصتی که برای طرح آخرین دستاوردهای پژوهشی فراهم می‌سازد محل بحث و گفتگوی رسمی و پیش‌بینی شده‌ای به صورت میزگرد و بحث آزاد درباره مسائل روز رودرروی آن بخش نیز باشد. یکی از نقیصه‌های فرهنگی جامعه ما که تسری آن را در جامعه علمی نیز می‌بینیم تفوق فرهنگ شفاهی و عدم استقبال از ارائه آراء تأمل شده مکتوب و اعلام مواضع مستند قابل رجوع است. هم اکنون یکی از کمبودهای جدی خبرنامه انجمن ریاضی ایران فقر شدید انعکاس بحثهای به‌روز جاری و گزارشاتی ناشی از وجود و حضور تلاطمات روزمره فکری و عقاید و تجربیات متفاوت در محیط‌های ریاضی در هر و زمینه‌ای است. در حالیکه بصورت شفاهی و حضوری عیان پیداست که بسیاری از احاد این جامعه مسائل و مشکلات روز را می‌شناسند، با آنها درگیرند، به بحث و تبادل نظر متقابل با همکاران می‌پردازند و درباره هر یک موضع و قضاوت و تجربه‌ای قابل توجه دارند، ولی فرصت‌ها و محمل‌هایی که

این مواضع را به اطلاع قاطبه جامعه ریاضی کشور برسانند تا خود به مرور زمان معبری باشد در جمع‌بندی نتایج یک گفت و شنود فعال در برخورد آراء و ارائه تجربیات خیلی کمتر از آن است که باید باشد. میزگردها و بحث‌های آزاد غیر تشریفاتی درباره مسئله‌های پر مخاطب و موضوعات روز بایست همواره یکی از الزامات هر گردهمایی خانوادگی ریاضی کشور باشد تا در کنار ارزش‌ها و ضرورت‌های خاص خود توشه‌ای هم در رفع کمبود گفتگوهای نوشتاری فراهم گردد. ولی متأسفانه در کنفرانس سی و دو دریغ بود از حتی یک میزگرد در طرح دهها مسئله‌ای که امروز ریاضی و ریاضی‌پیشگان کشور پیش رو دارند.

هم اکنون یکی از کمبودهای جدی خبرنامه انجمن ریاضی ایران فقر شدید انعکاس بحثهای به‌روز جاری و گزارشاتی ناشی از وجود و حضور تلاطمات روزمره فکری و عقاید و تجربیات متفاوت در محیط‌های ریاضی در هر موضوع و زمینه‌ای است.

بنا به خوبی قدیمی جامعه ریاضی کشور هر چند با تلاش بسیار و دستاوردهایی پر غرور اما بدون یک تدبیر تاریخی و بیرونی سر به زیر افکنده و با تلاطم امواج جامعه به صرف انکاء بر پیشینه و تجربه علمی خود به پیش می‌رود بی آنکه بخواهد دور نمای این مسیر و مقصد را با چشمان تیزبین این همه چشم بینا و هوشیار ببیند. این فقط یک عادت است و نه ناتوانی. جامعه ریاضی به عنوان بخشی مهم از جامعه علمی کشور بایست مستقل از تلاش‌های علمی پژوهشی تک‌تک احاد خود به تدبیر و برنامه‌ریزی‌های کلان و راهبردی و سیاستگذار بپهای جاری و اجرایی نیز بسیار بها دهد تا بتواند نقشی درخور در روند توسعه علمی کشور و همسو با دیگر بخش‌های علمی - اجتماعی بعهده گیرد و حتی با باریک بینی‌های زیرکانه و دقت‌های موشکافانه خاص خود داعیه‌دار روشنگری و طراحی در این زمینه‌ها هم باشد و از این هم بیشتر و بالاتر و از باب آمال و آرزو، در دنیایی به کوچکی جهان امروز، بسیاری از مسائل رودرروی «ریاضی، فرهنگ و انسان» جهانشمول است و به ما هم مربوط، نباید بی تفاوت بود. فراموش نکنیم که ریاضی هم یک علم است و چون همه علوم شیوه‌ای برای ارتقاء دانش زندگی، دانشی که در حوزه ریاضی گاه تفسیری ناب‌تر و سخت‌یاب‌تر دارد. چکیده سخن اینکه فرصت‌های مباحثه و همفکری برای قوت بخشیدن به تفسیر و راه‌حل‌های قابل عرضه از مسائل مشترک همیشه مغتنم است.

شرکت‌کنندگان کنفرانس‌ها معمولاً یاد این گونه میان پرده‌های تفریحی را ماندگارتر و سیاس‌گزارتر در خاطر نگه می‌دارند.

در تنوع و تعدد گردهمایی‌های مختلف انجمن باید همواره کمی هم نگران بود از اینکه مبدا اجابت تولیت یک سمینار از شکل افتخاری خود خارج شود و در حد رفع تکلیف برگزار گردد، چیزی که گمان نمی‌کنم مقبول و مطلوب باشد.

۴. یک نکته و گلابه صمیمانه دیگر ایراد به برنامه‌های پذیرایی کنفرانس بود بویژه از بابت تجویز برخی از محل‌های اقامتی در خوابگاههایی از هر جهت نامناسب. این حقیقتی است و افتخارآمیز که قاطبه اهالی جامعه ریاضی کشور درویشانی ساده‌زی و قناعت پیشه‌اند اما آیا به صرف کم توقعی این قوم هر تجویزی در حق آنها رواست. هکذا محتوای دو برنامه شب‌نشینی شاد و تفریحی حاشیه کنفرانس که به هیچ‌وجه در حد و قواره شرکت‌کنندگان فرهیخته یک کنفرانس علمی و هم‌تراز دهنندگان آن نبود. نیز سزاوار نیست خطری که از سر یکی از همکاران گذشت فراموش شود، تصادف با پکنکه کم ارتفاع سقفی خوابگاه که ظاهراً حادثه‌ای عادی برای دانشجویان ساکن است و از قرار در کنفرانس فیزیک سال قبل هم رخ داده بود. البته می‌دانم که در شلوغی و تراکم کار و محدودیت امکانات و ماجرای کم وقوع مسؤلیت برگزاری یک کنفرانس بزرگ و در کنار بسیاری برجستگی‌ها در نمود زحمات به‌خوبی به ثمر رسیده‌ایی که کم هم نبودند نقصان‌هایی از انواع فوق هم شاید دور از انتظار نباید باشند.

حرف آخر اینکه ذکر و ثبت موارد فوق را مهم و ضروری می‌دانم چه، در تنوع و تعدد گردهمایی‌های مختلف انجمن باید همواره کمی هم نگران بود از اینکه مبدا اجابت تولیت یک سمینار از شکل افتخاری خود خارج شود و در حد رفع تکلیف برگزار گردد، چیزی که گمان نمی‌کنم مقبول و مطلوب باشد. نیز مجدداً امیدوارم این گله‌ها موجب دلخوری دوستان و همکاران ارجمندم در دانشگاه بابل‌سر نشود. چه، می‌دانم که با هر اندازه تلاش هم همواره می‌توان با بدبینی به ایرادگیری پرداخت، اما در مواردی که ذکر شد سعی بر این بود که این حرف‌ها از برآیند آراء دوستان و همکارانی که برخوردیم یا جويا شدن فراتر نرود و در هر حال کاملاً از روی صفا، صداقت، دوستی و اخلاص بود. جز این گمانی نشود. قصد در هر زمینه‌ای رعایت عزت همه احاد و البته ملزم به سادگی و بی‌پیرایگی است.

و اما به عنوان مثال در طرح مسئله‌هایی فوری که نباید هیچ فرصتی را برای گفتگو درباره آن‌ها از دست داد می‌توان از جمله اشاره کرد به بحث‌هایی در مقوله طرح در حال اجرا و تجربی «دوره‌های دکتری پیوسته» که بسیار بحث‌انگیز است و هزار چون و چرا و اما و اگر دارد ولی تا به حال همه مواضع قابل طرح درباره آن مسکوت مانده است. نیز مباحثات پر دامنه‌ای که در تغییر و تحولات برنامه‌های آموزشی در بسیاری از گروه‌های ریاضی سراسر کشور در ذیل «آیین‌نامه اعطای اختیارات آموزشی به دانشگاهها» در جریان است. و به طور مثال در دو حوزه فعال جبر و هندسه بحث‌ها در تحدید یا توسعه دامنه واحدهای الزامی یا اختیاری و هم باز بینی سرفصل‌های دروس، گرم و جدی است. نیز مسئله‌هایی از نوع «دوره‌های دکتری مشترک بین دانشگاهی» و یا «دوره‌های دکتری داخل کشور، تجربیات و انتظارات» و مانند اینها که کم هم نیستند و طرح می‌گردی درباره هر یک از آنها در کنفرانس سی و دو بجاء، بموقع و روشن‌گر بود. از اینها گذشته موضوعات و عناوین پایدار و کلاسیکی هستند که می‌توانند همواره موضوع یک بحث مستمر تاریخی و برای یک پاسخ تدریجی در جامعه ریاضی و در حاشیه هر کنفرانس سالانه باشند، به عنوان نمونه «جامعه ریاضی و توسعه علمی» یا «سیاست‌گذاری‌های بلندمدت پژوهشی در ریاضیات عالی، محض یا کاربردی، متمرکز یا متنوع» (و این گویا در یکی دو سال اخیر موضوع بحث و جدل پر دامنه‌ای در یکی از شورا‌های سیاست‌گذارهای کلان علمی کشور در ذیل ستاد سال ۱۴۰۰ نهاد ریاست جمهوری بوده است)، نیز «ریاضی نویسی و زبان فارسی» یا «رشته ریاضی و دانش کار». به این عناوین می‌توان دنباله بیشتری از سرفصل‌های قابل تأمل و رودرروی ریاضی در کشور را افزود. کنفرانس سی‌ودوم فرصتی مناسب در پرداختن به برخی از اینها بود که از دست رفت.

۲. تنظیم برنامه سخنرانی‌ها از لحاظ جایگذاری آنها در ساعات مناسب و مناسبتر بسته به عنوان و شخص، بحث‌ها و گله‌هایی را در حین کنفرانس برانگیخت. معمولاً متصدیان امور و صاحبان مجلس سهم خود را در آخر سفره می‌چینند و هم حتی‌المقدور تناسب و رتبه علمی و پیشکسوتی اساتید و یا انتظار استقبال را رعایت می‌کنند. نیز می‌شود با ترتیبی فارغ‌البال مانند ترتیب اسامی به ردیف کردن جدول‌ها پرداخت. اما برنامه سخنرانی‌های کنفرانس سی و دو از دقت کافی در رعایت این‌گونه احتیاط‌ها برخوردار نبود و برخی را آزرده.

۳. همزمانی زیاد بعضی از برنامه‌های جنبی و تفریحی با بهترین ساعات برنامه‌های علمی و بویژه در تلاقی با جلسه مجمع عمومی انجمن مناسب نبود و بویژه این مورد اخیر گله مسؤولین انجمن را هم برانگیخت. در حل این ایراد می‌شد احیاناً در ساعات مناسبی برنامه‌هایی برای همه ترتیب داد. نفس وجود این‌گونه از زیر برنامه‌ها به جا و اندازه خود مغتتم و ارزنده است. زندگی یک رویه نیست و یک لایه مهم آن شادابی و فراحت است و ریاضی هم یکی از مدافعین سرسخت آن. به علاوه

معرفی چند کتاب

نام کتاب: نتایج باورنکردنی در ریاضیات

مؤلف: دکتر امیدعلی کرمزاده

ناشر: دانشگاه شهید چمران اهواز

سال انتشار: ۱۳۸۰ (ویرایش دوم) به مناسبت سال جهانی ریاضیات.

در این کتاب با ناتوانی ریاضی دانان در حل مسائلی که با دانش

دبیرستانی حل می‌شوند و اینکه چگونه ریاضی دانان نامساوی می‌نویسند

و نتایج را تعمیم می‌دهند آشنا می‌شویم. چند جمله‌ای چند متغیره که

تمام اعداد اول را می‌دهد برای اولین بار در منابع فارسی در این کتاب

آمده است. نویسنده نشان داده است که تصویر کردن هر مثلث روی

مثلی دیگر در واقع یک نامساوی است. مؤلف روش‌های کلیدی و

بعضی از نتایج باورنکردنی در ریاضیات را به معرض نمایش گذاشته و

ادعا نموده است که ریاضیات شیرین‌تر از شیرینی است زیرا مگسانش،

مگسان گرد شیرینی نیستند، باور نمی‌کنید!

نام کتاب: اصول نظریه انتگرال

مؤلف: رابرت جی. بارتل

مترجم: دکتر محمدعلی رضوانی

ناشر: نیکان کتاب

سال انتشار: پاییز ۱۳۸۰

نگارش این کتاب در ده فصل به‌گونه‌ای است که ضمن پوشش غالب

مطالب مورد نیاز برای اولین درس در آنالیز حقیقی شامل مجموعه‌های

اندازه‌پذیر، انتگرال و توابع انتگرال پذیر فضاهای L_p لبگ، انواع همگرایی‌ها،

تجزیه و تولید اندازه‌ها و اندازه‌های حاصلضرب، خواننده را سریعاً به

مفاهیم و نتایج اصلی آشنا می‌سازد، ترجمه روان کتاب نشانگر تسلط

کامل مترجم به مقوله مورد بحث است.

نام کتاب: آنالیز ریاضی مقدماتی

تألیف: کالین کلارک

ترجمه: دکتر عبدالجبار بدیع‌الزمان

ناشر: دانشگاه شهید چمران اهواز

سال انتشار: ۱۳۷۹

آنالیز ریاضی مقدماتی، کتاب مناسبی برای پر کردن فاصله میان

حساب دیفرانسیل و انتگرال و آنالیز ریاضی می‌باشد. کیفیت خوب

چاپ و ترجمه رسای آن انگیزه خواننده را در پیگیری مطالب کتاب

تقویت می‌کند. این کتاب مشتمل بر شش فصل است. سه فصل

اول شامل دستگاه اعداد حقیقی و حد و پیوستگی است. فصل ۴ به

قضایای اساسی درباره توابع پیوسته اختصاص یافته است، در فصل ۵

همگرایی یکنواخت دنباله‌ها و سریهای توابع و انتگرال توابع مورد مطالعه

قرار می‌گیرند و فصل ۶ حد و پیوستگی توابع چند متغیره را به طور

مختصر مطرح می‌کند.

فریبرز آذرپناه

نماینده انجمن ریاضی ایران در دانشگاه شهید چمران اهواز

نام کتاب: مباحثی در نظریه گروهها (قسمت اول): نظریه گروههای متناهی).

مؤلف: دکتر علیرضا جمالی

ناشر: انتشارات مبتکران

سال انتشار: زمستان ۱۳۸۰، ده+۲۰۳ ص. شامل فهرست راهنما،

فهرست علامات، کتابنامه، واژه‌نامه.

فهرست مطالب (عنوان فصلها): مفاهیم اساسی نظریه گروهها؛

عمل گروهها بر مجموعه‌ها و گروههای جایگشتی؛ چند گروه ساده؛

قضیه‌های سیلو و کاربردهایی از آنها؛ حاصلضرب مستقیم گروهها و

تجزیه پذیری؛ ساختار گروههای آبلی متناهی مولد، و خود ریختها؛

نمایش آزاد گروهها؛ حاصلضرب نیم مستقیم گروهها و برخی رده بندیها؛

سریها؛ گروههای پوچتوان؛ گروههای حلپذیر، زبر حلپذیر، و چنددوری؛

همریختی انتقال و کاربردهایی از آن.

کتاب برای دانشجویان پیشرفته کارشناسی، و کارشناسی ارشد که

خواستار معلومات اساسی در نظریه گروهها هستند تألیف شده است و

حاوی بیش از ۵۰۰ تمرین و مسأله است.

مجله بین‌المللی علوم پایه جمهوری اسلامی ایران

مجله بین‌المللی علوم پایه جمهوری اسلامی ایران که با مدیریت مسؤلی و سر دبیری دکتر محمدرضا نوری دلویی به زبان انگلیسی و در سطح بین‌المللی منتشر می‌شود حاوی آخرین نتایج تحقیقاتی ارزنده علمی، علمی کاربردی در زمینه‌های مختلف علوم پایه مانند زیست‌شناسی، شیمی، فیزیک، زمین‌شناسی، آمار و علوم کامپیوتر است.

این مجله از سری انتشارات مرکز تحقیقات علمی کشور (وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) است که به صورت فصلنامه در داخل و خارج از کشور توزیع می‌شود. علاقه‌مندان به اشتراک این مجله می‌توانند جهت اقدام لازم به آدرس: تهران ۱۳۱۵۸ - خیابان انقلاب شماره ۱۱۸۸، صندوق پستی ۴۷۸ - ۱۳۱۴۵ مرکز تحقیقات علمی کشور - مجله بین‌المللی علوم پایه جمهوری اسلامی ایران مکاتبه کنند یا با تلفن ۶۴۶۲۷۷۸ تماس حاصل نمایند.

با استعانت از خداوند متعال، در راستای تحقق اهداف کنفرانسهای سالانه ریاضی به منظور اعتلای سطح دانش ریاضی و جهت ایجاد محیطی مناسب برای تبادل نظر ریاضیدانان داخل و خارج، سی و سومین کنفرانس بین‌المللی ریاضی، در شهریور ماه ۱۳۸۱ در گروه ریاضی دانشگاه فردوسی مشهد برگزار می‌گردد. برنامه‌های این کنفرانس در برگیرنده همه شاخه‌های ریاضیات بوده و در قالب سخنرانیهای عمومی (۵۰ دقیقه‌ای) و سخنرانیهای تخصصی (۲۰ دقیقه‌ای) ارائه می‌گردد. بدینوسیله از عموم علاقه‌مندان (اعضای پیوسته انجمن ریاضی ایران، اعضای هیأت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی) صمیمانه دعوت می‌نماید تا با حضور فعال و پویای خود این نشست سالانه ریاضی کشور را غنی‌تر سازند.

علاقه‌مندان به شرکت در این کنفرانس باید حق ثبت نام و سایر هزینه‌ها را به حساب جاری ۲۱۱۴۱ بانک تجارت شعبه دانشگاه فردوسی (کد ۴۲۵۰ مشهد) به نام سی و سومین کنفرانس ریاضی کشور واریز و اصل فیش بانکی را به همراه فرم تکمیل شده ثبت نام حداکثر تا تاریخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ به آدرس دبیرخانه ارسال نمایند.

کمیته برگزارکننده:

عبدالرضا باقری (ریاست دانشگاه)، علی حائریان (معاونت پژوهشی دانشگاه)، حسینعلی کوهستانی (معاونت اداری و مالی دانشگاه)، ناصر رضا ارقامی (ریاست دانشکده)، سعید کیوانفر (معاونت اداری و مالی دانشکده)، جعفر صابری نجفی (سرپرست کتابخانه دانشکده)، اسدالله نیک‌نام (دبیر کل کنفرانس)، محمدعلی پورعبدالله‌نژاد (دبیر علمی)، محمد هادی فراهی (دبیر اجرایی)، فائزه توتونیان (عضو شورای اجرایی انجمن ریاضی) و محمد صال مصلحیان (نماینده انجمن ریاضی)

کمیته علمی و اجرایی:

حمیدرضا ابراهیمی ویشکی، زهرا افشارنژاد، مهدی ایرانمنش (نماینده انجمن ریاضی در کمیته علمی)، محمدعلی پورعبدالله‌نژاد، حسین تقی‌زاده‌کاخکی، فائزه توتونیان، شیرین حجازیان، محمدرضا رجب‌زاده‌مقدم، فریدون رهبرنیا، جعفر صابری‌نجفی، محمد صال مصلحیان، حامد رضا طارقیان، محمدرضا طوسی، احمد عرفانین، سید حسن علم‌الهدایی، قاسم علیزاده‌افروزی (نماینده انجمن ریاضی در کمیته علمی)، محمد هادی فراهی، فاطمه قانع استاد قاسمی، رجیعی کامیابی‌گل، اصغر کرایه‌چیان، سعید کیوانفر، بهروز مشایخی‌فرد، آدینه محمدنارنجانی، اسدالله نیک‌نام، علی وحیدیان کامیاد، محمود یاسی.

(اطلاعیه شماره ۱)

سی و سومین کنفرانس ریاضی کشور

۱۱-۸ شهریور ۱۳۸۱

(۳۰ اوت تا ۲ سپتامبر ۲۰۰۲)

دانشکده علوم ریاضی
دانشگاه فردوسی مشهد

نشانی:

دبیرخانه سی و سومین کنفرانس ریاضی کشور
دانشکده علوم ریاضی دانشگاه فردوسی مشهد
صندوق پستی: ۱۱۵۹. مشهد ۹۱۷۷۵

تلفن: ۰۵۱۱-۸۴۱۵۶۴۵-۶ و ۸۴۲۷۰۸۴
نمبر: ۰۵۱۱-۸۴۱۷۷۴۹

پست الکترونیک:

imc33@ferdowsi.um.ac.ir

imc33@math.um.ac.ir

منزلگاه:

<http://www1.um.ac.ir/~imc33/>

زمان بندی ثبت نام و دریافت مقاله:

آخرین مهلت ارسال فرم ثبت نام، مقاله کامل و چکیده آن ۱۵ اردیبهشت ۱۳۸۱ می باشد.

از آنجایی که تنها مقاله های کامل برای ارائه در کنفرانس داوری می شوند، لطفاً مقاله خود را با نرم افزارهای (TEX-پاک) یا (L^AT_EX) بهمراه چکیده مقاله (در یک برگه جداگانه در حدود ۱۵ سطر) آماده و توسط پست پیشتاز (در دو نسخه) ارسال نمایید. نتیجه پذیرش مقاله یا شرکت در کنفرانس به ترتیب وصول فرم ثبت نام متعاقباً به اطلاع خواهد رسید.

مقالات پس از داوری در گزارش کنفرانس به چاپ خواهند رسید، به علاوه در نظر است که تعدادی از مقالات برگزیده کنفرانس در شماره ویژه ای از مجله علوم دانشگاه فردوسی به چاپ برسد.

هزینه ها:

- حق ثبت نام اعضای پیوسته انجمن ریاضی ایران که حق عضویت خود را پرداخت کرده اند ۶۰/۰۰۰ ریال
  - حق ثبت نام اعضای هیأت علمی غیر عضو انجمن ریاضی ایران ۱۰۰/۰۰۰ ریال
  - حق ثبت نام دانشجویان تحصیلات تکمیلی (با ارائه گواهی اشتغال به تحصیل) ۳۰/۰۰۰ ریال
  - هزینه غذای کامل برای هر نفر ۱۶۰/۰۰۰ ریال
  - هزینه ناهار تنها ۸۰/۰۰۰ ریال
  - هزینه اقامت در خوابگاه دانشگاه ۶۰/۰۰۰ ریال
  - بهای هر مجموعه مقالات کنفرانس (انگلیسی یا فارسی) ۳۰/۰۰۰ ریال
- با عرض پوزش، امکان اسکان همراهان در خوابگاه دانشگاه وجود ندارد ولی برای استفاده از هتل همکاری به عمل خواهد آمد.

ضمناً به علت مشکلات اداری و مالی، تنها در صورتی که انصراف از شرکت در کنفرانس تا قبل از تاریخ ۳۱ تیرماه اعلام گردد هزینه های پرداخت شده مسترد می شود.

«اطلاعات تکمیلی در اطلاعیه شماره (۲) اعلام خواهد شد.»

فرم ثبت نام سی و سومین کنفرانس ریاضی کشور

۱. نام : .....
۲. نام خانوادگی : .....
- جنسیت : .....
۳. آخرین مدرک تحصیلی، رتبه دانشگاهی با ذکر شاخه تخصصی:
  - عضو هیأت علمی
  - دانشجوی دکتری
  - دانشجوی کارشناسی ارشد
  - عضو پیوسته انجمن ریاضی ایران
۴. دانشگاه یا مؤسسه محل خدمت و تاملن محل کار: .....
۵. نشانی پستی و شماره تلفن منزل (یا همراه): .....
۶. پست الکترونیکی و نمابر: .....

۷. متقاضی ارائه مقاله:

- هستم
  - نیستم
- زبان ارائه سخنرانی:
- انگلیسی
  - فارسی
- متقاضی چاپ مقاله در گزارش کنفرانس هستم:
- متقاضی چاپ مقاله در ویژه نامه مجله علوم دانشگاه فردوسی هستم:

۸. عنوان مقاله:

۹. مقاله کامل و چکیده آن ضمیمه است نیست
۱۰. نوع مقاله: علمی-پژوهشی علمی-توصیفی
۱۱. رده بندی موضوعی AMS2000 .....
۱۲. محل اقامت: .....

- خوابگاه
- نیازی به محل اقامت ندارم

۱۳. هزینه ها: حق ثبت نام ریال
- هزینه غذا ریال
- هزینه محل اقامت ریال
- بهای مجموعه مقالات ریال
- جمع ریال

۱۴. اصل فیش بانکی به شماره ..... مورخ ..... به مبلغ ..... به حساب جاری ۲۱۱۴۱ بانک تجارت شعبه دانشگاه فردوسی (کد ۴۲۵۰ مشهد) به نام سی و سومین کنفرانس ریاضی کشور ضمیمه است.
- امضاء : تاریخ:

چهاردهمین سمینار جبر ایران

گروه ریاضی دانشگاه الزهراء
۲۵ - ۲۷ تیر ۱۳۸۱ - تهران، ونک

آدرس:

تهران، ونک، دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم پایه، گروه ریاضی،

دبیرخانه سمینار جبر

کدپستی: ۱۹۹۳۸

تلفن: ۸ - ۸۰۴۴۰۵۱ داخلی ۴۰۱

فاکس: ۸۰۴۷۸۶۱

پست الکترونیک:

e-mail: fs@alzahra.ac.ir

منزله‌گاه:

<http://www.alzahra.ac.ir/fas>

اطلاعات ضروری جهت ارسال مقالات علمی

خواهشمند است ارائه دهندگان مقالات علمی به نکات ذیل توجه فرمایند:

- فقط مقالات تحقیقی اصیل که قبلاً در جایی ارائه نشده است، در این سمینار پذیرفته می‌شود.
- مقاله به صورت کامل به دبیرخانه سمینار ارسال شود. چکیده مقاله به زبان فارسی و انگلیسی تهیه گردد.
- مقالات ارائه شده در سمینار در صورتی در مجموعه مقالات چاپ می‌شود که قبلاً در جای دیگری چاپ نشده باشد.
- دیسکت مقالاتی که جهت چاپ در مجموعه مقالات پذیرفته می‌شوند، با فرمت (L^AT_EX) بوده و در زمان برگزاری سمینار به دبیرخانه سمینار تحویل داده شود.
- به منظور تشویق پژوهشگران کشور در زمینه جبر، به بهترین مقاله (مقالات) ارائه شده در این سمینار که در گزارش آن به چاپ برسد، جایزه اعطاء خواهد شد.

تاریخهای مهم:

آخرین مهلت برای ارسال چکیده و اصل مقاله ۸۱/۲/۱۲

آخرین مهلت برای ارسال برگه ثبت نام: ۸۱/۳/۱۳

هزینه‌ها:

حق ثبت نام

اعضای انجمن ریاضی ایران: ۴۰/۰۰۰ ریال

دانشجویان تحصیلات تکمیلی: ۲۰/۰۰۰ ریال

سایر شرکت کنندگان: ۶۰/۰۰۰ ریال

غذای کامل: ۱۰۰/۰۰۰ ریال

فقط ناهار: ۵۰/۰۰۰ ریال

محل اقامت (خوابگاه): ۴۰/۰۰۰ ریال

مجموعه مقالات سمینار: ۲۰/۰۰۰ ریال

علاقه‌مندان به شرکت در سمینار می‌توانند حق ثبت نام و سایر هزینه‌ها را به شماره حساب ۹۰۰۳۰ کمک‌های مردمی دانشگاه الزهراء نزد بانک ملی ایران شعبه دانشگاه الزهراء کد ۲۲۱ واریز و اصل فیش بانکی را همراه با فرم ثبت نام تکمیل شده تا مهلت مقرر به آدرس دبیرخانه سمینار ارسال فرمایند.

لازم است دانشجویان گواهی اشتغال به تحصیل خود را ضمیمه نمایند. با پوش فراوان امکان اسکان همراهان در خوابگاه دانشگاه وجود ندارد.

پژوهشهای علمی امروز وابستگی انکار ناپذیری با یکدیگر دارند، برای درک این وابستگی شناخت مسیر صحیح تحقیقات آینده، الزامی است و این مهم به کمک تبادل اطلاعات و افکار میسر می‌گردد.

برگزاری سمینارهای علمی داخلی و بین‌المللی فرصت مغتنمی را برای محققین فراهم می‌سازد تا آخرین دستاوردهای علمی خود را به بحث گذارند.

اکنون که در آستانه برگزاری چهاردهمین سمینار جبر ایران هستیم، تلاش کلیه دست‌اندرکاران سمینار بر آن است تا با حفظ نقاط قوت سمینارهای گذشته بر غنای آن بیافزاید.

بدون شک شرکت محققین، اساتید و دانشجویان گرامی (بوژه با ارائه مقاله) بر این غنا خواهد افزود.

کمیته اجرایی:

مهری اخوان‌ملایری، داریوش بهمردی، کامران دیوانی‌آذر، بهروز روستائیان، نسرين سلطانخواه، بتول گنجی‌صفر، ابوالقاسم لاله، صدیقه محسنی‌رجایی، مریم ملک‌پور، ناهید هادیان‌دهکردی (دبیر سمینار)

کمیته علمی:

مهری اخوان‌ملایری (دبیر کمیته علمی)، علی ایرانمنش، احمد حقانی، اشرف دانشخواه، کامران دیوانی‌آذر، حسین ذاکری، رحیم زارع‌نهندی، صدیقه محسنی‌رجایی، ناهید هادیان‌دهکردی.

(اطلاعیه شماره ۱)

اولین کارگاه سیستمهای دینامیکی

۱۱ - ۸ شهریور ۱۳۸۱

(۳۰ اوت تا ۲ سپتامبر ۲۰۰۲)

دانشکده علوم ریاضی دانشگاه فردوسی مشهد

نشانی:

دبیرخانه اولین کارگاه سیستمهای دینامیکی

دانشکده علوم ریاضی دانشگاه فردوسی مشهد

ص.پ. ۱۱۵۹. مشهد ۹۱۷۷۵

تلفن: ۰۵۱۱-۸۴۱۵۶۴۵ و ۰۵۱۱-۸۴۲۷۰۸۴

نمبر: ۰۵۱۱-۸۴۱۷۷۴۹

پست الکترونیکی: dynamics@math.um.ac.irمنزلگاه: <http://www.math.um.ac.ir/~imc33>

اولین همایش انجمنهای علمی دانشجویی

ریاضی کشور

۳-۴ اردیبهشت ۱۳۸۱

دانشگاه اصفهان

انجمن علمی دانشجویی ریاضی دانشگاه اصفهان در نظر دارد اولین همایش انجمنهای علمی دانشجویی ریاضی کشور را به همراه نمایشگاه توانمندیهای این انجمنها در تاریخ ۳-۴ اردیبهشت ۱۳۸۱ در دانشگاه اصفهان برگزار نماید.

دانشجویان فعال متقاضی می توانند از طریق انجمن علمی دانشجویی مربوط با دبیرخانه همایش ارتباط برقرار نمایند.

آدرس دبیرخانه:

دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم، انجمن علمی ریاضی

تلفن: ۰۳۱۱-۷۹۳۲۴۹۴

فاکس: ۰۳۱۱-۷۹۳۲۳۰۸

Email: math.sss@sci.ui.ac.irURL: <http://sci.ui.ac.ir/math/sss/nsms>فرم ثبت نام در چهاردهمین سمینار
جبر ایران

نام: .....

نام خانوادگی: .....

۳) آخرین مدرک تحصیلی، با ذکر رشته و گرایش تخصصی:

عضو هیأت علمی دانشجوی دکتری
 دانشجوی کارشناسی ارشد
 سایرین (لطفاً توضیح دهید):
 ۴) نشانی پستی:

تلفن: (۵) نماپر: (۶)

پست الکترونیکی: (۷)

۸) آیا عضو انجمن ریاضی ایران هستید؟

بلی خیر ۹) مایلم مقاله‌ام را در سمینار ارائه دهم و مقاله‌ام در مجموعه مقالات سمینار چاپ شود

۱۰) عنوان مقاله:

۱۱) در صورت پذیرفته شدن مقاله به کدامیک از امکانات زیر نیازمندید؟

اورهد اوپک ویدئو پروژکتور سایر موارد (لطفاً نام ببرید)

۱۲) هزینه‌های پرداختی:

حق ثبت نام هزینه غذای کامل هزینه ناهار تنها هزینه اقامت هزینه مجموعه مقالات سمینار

جمع مبلغ پرداختی:

شماره فیش بانکی:

گواهی اشتغال به تحصیل ضمیمه است

امضاء: تاریخ:

پژوهشگاه دانشهای بنیادی

پژوهشکده ریاضیات

به استحضار می‌رساند کارگاهی با عنوان «روشهای همولوژیکی در جبر جابه‌جایی» در تاریخ ۱۰ - ۴ خرداد ماه ۱۳۸۱ در پژوهشکده ریاضیات پژوهشگاه دانشهای بنیادی برگزار خواهد شد.

برگزارکنندگان و سخنرانان مدعو این کارگاه عبارتند از:

L.L. Avramov, University of Nebraska-Lincoln, USA

عضو کمیته برگزاری و سخنران مدعو

E.E. Enochs, University of Kentucky, USA

عضو کمیته برگزاری و سخنران مدعو

H.B. Foxby, University of Copenhagen, Denmark

عضو کمیته برگزاری و سخنران مدعو

S. Yassemi, University of Tehran and IPM, Iran

عضو کمیته برگزاری و سخنران

W. Bruns, University of Osnabrück, Germany

سخنران مدعو

J. Herzog, University of Essen, Germany

سخنران مدعو

O. Jenda, University of Auburn, USA

سخنران مدعو

جهت اطلاعات بیشتر و تکمیل فرم ثبت نام می‌توانید به آدرس

Web پژوهشگاه «www.ipm.ac.ir» مراجعه نمایید.

سیامک یاسمی

معاون پژوهشکده ریاضیات

همکاری در احداث موزه علوم وزارت

آموزش و پرورش

به منظور ارتقای سطح دانش نوجوانان و جوانان عزیز و ایجاد امکانات برای آشنایی نزدیک شهروندان به پیشینه علمی کشور و سیر پیشرفت‌های جهانی علوم و فناوری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش مطالعات اولیه و امکان‌سنجی را برای احداث این موزه در تهران آغاز کرده است. از کلیه محققان، صاحب‌نظران، سازندگان، طراحان و مجموعه‌داران علاقه‌مندی که مایل هستند این سازمان را در اجرای این طرح عام‌المنفعه یاری کنند، دعوت می‌شود با مراجعه به نشانی زیر آمادگی خود را اعلام نمایند.

نشانی: تهران، خیابان خرمشهر، خیابان مرغاب، پلاک ۱۹،

کدپستی ۱۵۵۳۹، صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۴۸۷۴

تلفن: ۸۷۶۳۶۶۰ و ۸۷۶۹۲۰۹ - شماره ۰۴ ۸۷۶۳۰۰۴

پست الکترونیکی: sci-muse@iranmehr.net

اخباری از مرکز عبدالسلام

13-31 May

School and Conference

on Probability Theory

e-mail: Smr1407@ictp.trieste.it

8-26 July

School and Conference

on Algebraic K-theory and its Applications

e-mail: Smr1418@ictp.trieste.it

Diploma Course in Mathematics

www.ictp.trieste.it

قابل توجه دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دکتری رشته

ریاضی کاربردی

دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشجویان دوره دکتری ریاضی

کاربردی را در همه زمینه‌ها به صورت بورسیه می‌پذیرد. همچنین

فارغ‌التحصیلان دکتری ریاضی کاربردی می‌توانند با تسهیلات

ویژه به استخدام دانشگاه شهید چمران درآیند.

داوطلبان می‌توانند برای اطلاعات بیشتر با مدیر گروه ریاضی

دانشگاه شهید چمران مکاتبه نمایند.

گروه ریاضی دانشکده علوم ریاضی و کامپیوتر

دانشگاه شهید چمران اهواز

فارغ التحصیلان دکتری

علیرضا سالمکار، دانشگاه فردوسی مشهد

در چند گونای دلخواه v و همچنین چند گونای گروههای یوچتوان از رده c ($c \geq 1$) پرداخته‌ایم. سرانجام در فصل هفتم مفهوم جدید ناوردای - بئر تعمیم یافته را معرفی کرده‌ایم و سپس مفهوم گروه پوششی نسبت به دو وارسته را بیان و خواص چنین گروههایی را مورد بحث و بررسی قرار داده‌ایم.

مقالات چاپ شده در مجلات علمی به شرح زیرند که بعضی از آنها خارج از رساله می‌باشد. لازم به توضیح می‌باشد که کلیه مقالات به طور مشترک همراه با استاد راهنمایم جناب آقای دکتر رجب‌زاده مقدم می‌باشد و لازم می‌دانم از زحمات ایشان تشکر و قدردانی نمایم.

- [1] Some remarks on generalized Schur pairs, Arch. Der. Math. (Basel) 71 (1998), 12-16.
- [2] Characterization of covering and stem groups, Communication in Algebra, 27 (11) (1999), 5575-5586
- [3] Varietal isologism and covering groups, Arch. Der Math (Basel) 75 (2000), 8-15.
- [4] Some properties on isologism of groups, J. Austral. Math. Soc. (Series A) 68 (2000), 1-9.
- [5] Some properties on isologism of groups and Baer - invariant, Southeast Asian. Bull. Math. 24 (2000), 255-261.
- [6] Some properties on marginal extensions and the Baer - invariant of groups, Vietnam Jurnal of Math. 29: 11 (2001), 39-46.
- [7] Some properties of ultra Hall and Schur pairs, Arch. Der Math. (Basel) (to appear).
- [8] Generalized covering groups, Southeast Asian Bull. Math. (to appear).
- [9] Baer - invariants with respect to two varieties of groups, Algebra Colloquium 8, 2 (2001), 145-151.

علیرضا سالمکار متولد ۱۳۴۸، در سال ۱۳۷۲ موفق به اخذ لیسانس ریاضی محض از دانشگاه فردوسی شده است. وی فوق لیسانس ریاضی محض در شاخه جبر را در همین دانشگاه تحت راهنمایی دکتر محمود یاسی در سال ۱۳۷۴ گذرانده است. دوره دکتری ریاضی محض در زمینه نظریه گروههای نامتناهی را در بهمن ماه همین سال تحت راهنمایی جناب آقای دکتر محمد رضا رجب‌زاده مقدم شروع کرده و در طول تحصیل موفق به ارائه ۹ مقاله چاپ شده در مجلات معتبر خارجی و چندین مقاله و سخنرانی در کنفرانس و سمینارهای داخلی شده است. ایشان در فروردین ماه ۱۳۸۰ از رساله خود تحت عنوان

Schur-Pair Property, Isologism and Baer - Invariant of Groups

دفاع نمود. ایشان خلاصه رساله دکتری خود را به شرح زیر توصیف کرده است.

رساله در هفت فصل و بخشهای مختلف تنظیم گردیده است که بجز قسمتی از فصل اول بقیه فصلها حاوی نتایج اصیل و جدید است.

فصل اول، اطلاعات و نتایج اولیه، فصل دوم به بررسی مسائل اول و دوم فلیپ هال (P. Hall) و ارائه مفاهیم جدید Ultra Hall Ultra Weak Schur Pair و Pair و بررسی خواص آنها اختصاص دارد. فصل سوم به مطالعه گروههای پوششی نسبت به یک چند گونای (Variety) دلخواه اختصاص دارد که مشتمل بر مشخص نمودن ساختار آنها، اثبات وجود آنها برای حالات خاص و ارائه چند گونایی که نسبت به آن بعضی از گروهها؛ دارای گروههای پوششی نمی‌باشند. در فصل چهارم و پنجم مفهوم isologism نسبت دو گروه و همچنین دو توسیع مطرح شده است. در این دو فصل قضایای بنیادی به دست آورده‌ایم، از جمله تعیین رده گروههایی است که نسبت به گروه مفروض، isologism می‌باشند. در فصل ششم به اثبات بعضی از نامساویها

اخبار انجمن

اطلاعات مفید دیگر را پذیرفتند. اظهار امیدواری شد تا پایان سال جاری این اطلاعات جمع‌آوری شود.

- پیشنهادهای اصلاحی آئین‌نامه مسابقات ریاضی دانشجویی کشور که توسط آقای دکتر جمالی رئیس کمیته علمی مسابقات ارائه شده بود مطرح شد. آئین‌نامه ترمیم‌یافته به تأیید شورا رسید و مقرر شد از این پس مورد استفاده قرار گیرد.

- در ساعت ۱۱:۳۰ آقایان دکتر محمدحسین پورکاظمی و عباس بازرگان و کورش پرند به جمع اعضای شورای اجرایی پیوستند و گزارش مسووطی درباره اهمیت ارزیابی‌های درونی و بیرونی واحدهای آموزشی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ارائه کردند. شورا ضمن سپاسگزاری و همسو دیدن اهداف انجمن با انجام این ارزیابیها از آقای دکتر پورکاظمی خواست با تدوین و امضای تفاهم‌نامه‌ای مقدمات کار انتخاب اعضای کمیته اصلی انجام این مهم را فراهم فرمایند.

- شورا با اهداء جایزه‌ای تحت عنوان جایزه استاد ابوالقاسم قربانی و تدوین آیین‌نامه مربوط جهت تخصیص به برترین مقاله ارائه شده در سمینارهای دو سالانه تاریخ و فلسفه ریاضیات که نخستین آن در سال ۱۳۸۰ در دانشگاه شهیدبهشتی برگزار شد و برگزاری دومین آن را دانشگاه صنعتی شریف تدارک می‌بیند موافقت کرد.

- نامه شماره ۳/۴۴۳۹ مورخ ۸۰/۹/۱۷ معاون محترم پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری درباره مجله بین‌المللی علوم پایه قرائت شد. شورا موافقت کرد در پاسخ ضمن ارسال نسخه‌ای از آیین‌نامه بولتن انجمن ریاضی ایران تلاش جهت بالا بردن کمیته و کیفیت این نشریه بیان و از وزارتخانه خواسته شود انجمن را یاری رساند تا بولتن یکی از نشریه‌های معتبر جهانی در رشته ریاضیات شود و نام آن در فهرست ISI قرار گیرد. ضمناً قرار شد پیشنهاد شود موضوع مجله بین‌المللی علوم پایه در جلسه‌ای در حضور نمایندگان انجمنهای علوم پایه و معاون محترم پژوهشی وزارت مطرح گردد.

- نامه شماره ۲/۳۰۵۳ مورخ ۸۰/۹/۶ معاون محترم فنی و پژوهشی سازمان سنجش آموزش کشور درباره لزوم همکاری انجمن با سازمان سنجش جهت تعیین استانداردهای لازم به منظور اجرای ارزیابی بیرونی واحدهای آموزشی ریاضی و ارزیابی دانش‌آموختگان این رشته و ارائه طرحی توسط انجمن به سازمان قرائت و مقرر شد کمیته‌ای متشکل از آقایان دکتر:

پانزدهمین، شانزدهمین و هفدهمین نشست شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران دوره اول مهرماه ۷۹ - پایان شهریورماه ۸۲ در روزهای ۸۰/۹/۱، ۸۰/۹/۲۸ و ۸۰/۱۰/۲۷ با حضور اعضای محترم شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران تشکیل شد.

اهم گزارشها و تصمیمات این سه نشست عبارت‌اند از:

- رئیس انجمن گزارش سفر خود به شهر یزد را به شورا ارائه و اظهار امیدواری کردند هر چه زودتر دفتر فنی استانداری یزد مجوز واگذاری بیست هکتار زمین مورد نظر انجمن را به اداره کل منابع طبیعی استان بفرستد. (این مجوز تحت شماره ۴۳۴۰۳/۳۱ مورخ ۸۰/۹/۳ صادر شده و رونوشت آن به انجمن رسیده است.)

- موافقت دانشگاه شیراز با برگزاری چهارمین سمینار ریاضی دانشجویی کشور در روزهای ۲۵ تا ۲۷ اسفندماه سال ۸۰ به اطلاع اعضاء رسید.

- نامه مدیریت محترم میراث فرهنگی شهر بیرجند در مورد تأسیس بنای یادبود علامه بیرجندی مطرح و مقرر شد پیشنهاد شود تحت نظارت مدیریت مزبور و دانشگاه بیرجند کمیته‌ای متشکل از دست‌اندرکاران و متخصصان تاریخ ریاضیات مقدمات برگزاری همایشی یک روزه را تدارک ببینند و انجمن ریاضی ایران نیز جهت برگزاری هر چه برابتر این همایش ایفای نقش کند.

- نامه آقای مهندس محمد مهدی غفاری سرپرست محترم دبیرخانه ستاد ملی سال جهانی ریاضیات در مورد صدور اجازه تأسیس و هدایت خانه‌های ریاضیات سراسر کشور توسط انجمن ریاضی ایران مطرح و مقرر شد رئیس انجمن ضمن اعلام موافقت اصولی شورا با این پیشنهاد حمایت مالی و صدور مجوز لازم را از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری خواستار شوند.

- اعلام شد رئیس محترم دانشگاه یزد جناب آقای دکتر وحدت موافقت کرده‌اند ساختمان جنب سازمان مرکزی دانشگاه در اختیار انجمن ریاضی ایران قرار گیرد. شورا ضمن سپاس از مقامات دانشگاه یزد از رئیس انجمن خواست جهت در اختیار گرفتن این ساختمان و تجهیز آن اقدام کنند.

- سرکار خانم دکتر توتونیان سرپرستی تنظیم اطلاعات دقیق مربوط به کلیه گردهماییهای گوناگون انجمن ریاضی ایران از بدو تأسیس تاکنون، شامل: تاریخ و محل برگزاری، فهرست سخنرانان مدعو، تعداد شرکت‌کنندگان، فعالیتهای جنبی شامل زمان برگزاری مجمع عمومی، بیانیها و قطعنامهها و سایر

- با توجه به نامه مورخ ۸۰/۸/۲۰ سردبیر محترم فرهنگ و اندیشه ریاضی و آیین نامه مربوط آقایان دکتر: محمد اردشیر، سعیدسیدآقا بنی‌هاشمی، ارسلان شادمان و نظام‌الدین مهدوی‌امیری برای دوره‌ای که در ۱۳۸۳/۶/۳۱ پایان می‌یابد به عنوان عضو هیأت تحریریه فرهنگ و اندیشه ریاضی ابقاء و آقایان دکتر مسعود آرین‌نژاد، ابوالقاسم بزرگ‌نیا، محمدرضا پورنکی و حسین معصومی‌همدانی به عنوان اعضای جدید این هیأت انتخاب شدند.

- مقرر شد رئیس انجمن حکم کلیه اعضای هیأت‌های دو نشریه بولتن و فرهنگ اندیشه ریاضی را صادر، و از خدمات آقایان دکتر: محمود حصارکی (بولتن) و سیدمحمدباقر کاشانی و غلامرضا محتشمی برزادران (فرهنگ و اندیشه) به عنوان عضو هیأت تحریریه دوره قبل سپاسگزاری کند.

- آقای دکتر مدقالجی گزارشی از جلسه برگزار شده با مسئولین سازمان سنجش آموزش کشور در دفتر مطالعات این سازمان که با حضور آقایان: دکتر مهدی بهزاد و حسین ذاکری برگزار شده بود، ارائه دادند و اعلام کردند قرارداد همکاری به زودی بین وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از یک سو و انجمن ریاضی ایران از سوی دیگری در چهارچوب تفاهم‌نامه اولیه امضاء خواهد شد.

- نامه آقای دکتر مهدی رجبعلی‌پور در پاسخ به نامه آقای دکتر بهزاد در مورد گزارشی از کمیته واژه‌نامه فرهنگستان قرائت شد. موافقت شد گزارشی فعالیت‌های این کمیته در خبرنامه درج شود.

- با توجه به مشکل پیش آمده در مورد برگزاری سمینارهای تخصصی آنالیز ریاضی با هماهنگی دانشگاه‌های علم و صنعت ایران و اصفهان مقرر شد که سیزدهمین سمینار آنالیز ریاضی در سال ۸۱ در دانشگاه اصفهان و چهاردهمین سمینار آنالیز ریاضی در سال ۸۲ در دانشگاه علم و صنعت و پانزدهمین آن در سال ۸۳ در دانشگاه سیستان و بلوچستان برگزار شود.

- نامه آقایان دکتر امیدعلی کرم‌زاده و دکتر فریرز آذرپناه مبنی بر نوشتن نام نویسندگان به ترتیب حروف الفبایی، مطرح شد و شورا ضمن تأیید پیشنهاد لزوم الفبایی شدن اسامی نویسندگان مقالات ریاضی موافقت کرد عین نامه و تأییدیه شورا در گزارش و خبرنامه انجمن منعکس شود.

- آیین‌نامه پیشنهادی جایزه بهترین مقاله ارائه شده در سمینار جبر کشور مطرح شد. شورا ضمن موافقت با اصل اعطای جایزه مقرر کرد جهت تأمین منابع مالی مناسب با فرمانداری شهر نیشابور مکاتبه شود تا در صورت احراز شرایط در شأن حکیم عمر خیام این جایزه به نام خیام نامگذاری و پس از تأیید نهایی آیین‌نامه مربوط اعطای جایزه از سال آینده اجرا شود.

بهزاد، ذاکری و مدقالجی با توجه به امکانات قرارداد همکاری با سازمان سنجش را تنظیم و مقامات مسوول آن را امضاء کنند.

- نامه شماره ۴۱۷۰۲ مورخ ۸۰/۹/۱۲ جناب آقای دکتر رضا مکتون معاون محترم هماهنگی معاون اول رئیس جمهور مبنی بر ارائه طرحی تحقیقاتی جهت بررسی مسائل و ارائه راهکارهای رفع کاستیهای مربوط به ریاضیات کشور قرائت و تقاضا شد: خانمها دکتر: فائزه توتونیان و زهراگویا و آقایان دکتر: اسماعیل بابلیان، مهدی بهزاد، مگرديچ تومانیان، احمد حقانی، مهدی رجبعلی‌پور، عبدالحمید ریاضی، رحیم زارع‌نهندي، جعفر زعفرانی، ارسلان شادمان، حبیب شریف، امیدعلی کرم‌زاده، علیرضا مدقالجی، نظام‌الدین مهدوی‌امیری، محمدعلی نجفی و محمدقاسم وحیدی اصل ضمن رعایت مفاد اساسنامه انجمن ریاضی ایران از طرف شورای اجرایی مسوولیت تهیه و تنظیم این طرح مهم، سرپرستی اجرای صحیح و تهیه و ارائه گزارش نهایی را برای مدت سه سال از ۸۰/۱۰/۱ عهده‌دار شوند و در قالب آیین‌نامه‌های لازم و منسجمی که خود تدوین و تصویب می‌کنند و قراردادهایی که طبق اساسنامه انجمن می‌بندند رفع کاستیها و اعتلای سطح ریاضیات کشور را هدف قرار دهند. ترمیم این گروه و تجدید انتخاب اعضای آن با شورای اجرایی انجمن است.

- نامه مورخ هشتم نوامبر ۲۰۰۱ دبیر اتحادیه جهانی ریاضیات در مورد معرفی دو نماینده جهت شرکت در مجمع عمومی این اتحادیه که در روزهای هفدهم و هجدهم ماه اوت ۲۰۰۲ در شهر شانگهای چین برگزار می‌شود، قرائت شد و آقایان دکتر: مهدی بهزاد و علیرضا مدقالجی به عنوان نمایندگان اصلی و آقای دکتر علی ایرانمنش به عنوان نماینده علی‌البدل انتخاب شدند. برای اینکه هزینه سفر نمایندگان بر انجمن تحمیل نشود مقرر شد ترتیبی داده شود که به ترتیب دانشگاه‌های شهیدبهشتی، تربیت معلم و تربیت مدرس مخارج سفر عضو هیأت علمی خود را تأمین کنند. آقای دکتر مدقالجی پذیرفتند مکاتبات مربوط به سفر رئیس انجمن را انجام دهند و در صورت لزوم موضوع را به عرض معاون محترم پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برسانند.

- با توجه به پیشنهاد مطرح شده در نشست مورخ ۸۰/۷/۵ هیأت تحریریه بولتن و آیین‌نامه مربوط آقایان دکتر: علی ایرانمنش، احمد حقانی، امیر دانشگر، مهدی رجبعلی‌پور و بهزاد جعفری‌روحانی برای دوره‌ای که در ۱۳۸۳/۶/۳۱ پایان می‌یابد به عنوان عضو هیأت تحریریه بولتن ابقاء و آقایان دکتر: اسماعیل بابلیان، جواد بهبودیان، رحیم زارع‌نهندي و سیدمحمدباقر کاشانی به عنوان اعضای جدید این هیأت انتخاب شدند.

نامه‌ای به شرح زیر از معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دریافت شده است.

ریاست محترم انجمن ریاضی ایران

با سلام با توجه به شکایات رسیده به حوزه معاونت پژوهشی، در مورد سوء استفاده از آثار و مقالات علمی، جلسه‌ای با حضور رؤسای انجمنهای علوم پایه کشور تشکیل شد و قرار شد از این پس براساس مصوبات جلسه فوق‌الذکر اقدام شود. خواهشمند است دستور فرمائید مطلب فوق در خبرنامه آن انجمن درج شود.

رضا منصوری
معاون پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

صورتجلسه بررسی سوء استفاده از مقالات و آثار علمی با حضور رؤسای انجمنهای علوم پایه

تاریخ تشکیل جلسه: ۸۰/۱۱/۳ ساعت ۱۷-۱۵

حاضران: آقایان دکتر ابراهیم‌زاده، دکتر ثبوتی، دکتر صادقی، مهندس نقیب‌زاده مشایخ، دکتر منصوری، دکتر ملبوبی، دکتر یعقوب‌پور و خانم قدیمی

غایبین: آقایان دکتر اردبیلی، دکتر بهزاد، دکتر فیروزآبادی، دکتر مولا، دکتر وطنی

خلاصه مذاکرات و تصمیمها:

آقای دکتر منصوری معاون پژوهشی و رئیس کمیسیون انجمنهای علمی ایران جلسه را آغاز کردند و اظهار داشتند متأسفانه سوءاستفاده از مقالات و آثار علمی اخیراً رو به فزونی است. این عمل باعث خدشه‌دار شدن حیثیت جامعه علمی کشور شده است. چند مورد شکایت به وزارتخانه رسیده، که اکثر آنها، برای نظرخواهی ارسال شده و داوران نیز خلاف بودن آن را تأیید کرده‌اند. هدف از تشکیل این جلسه سالم‌سازی جامعه علمی کشور است و سؤال این است که با متخلفین چگونه برخورد شود؟ پس از بحث و بررسی و اعلام نظرات مختلف در این خصوص پیشنهادهای زیر مطرح شد:

- با تخلف به طور جدی و از طریق تدوین آیین‌نامه انضباطی برخورد شود.

- پایگاه اطلاعاتی برای داوری مقالات ایجاد شود.

- در نهایت مصوب شد که: تصمیم‌گیری در خصوص تخلفات فوق به هیأت ممیزه دانشگاهها و آگزار شود تا آنها در مدت مقرر مسئله را بررسی و حد تخلف را مشخص نمایند و چگونگی برخورد با خاطی را معین کنند و به وزارت علوم اطلاع دهند و در صورت اغماض دانشگاهها، وزارتخانه مداخله کند.

پیشنهاد اخیر مورد موافقت قرار گرفت و مقرر شد مراتب به دانشگاهها و مراکز پژوهشی، انجمنهای علمی، سردبیران مجلات علمی اعلام شود. همچنین از انجمنهای علمی درخواست شود این خبر را در خبرنامه خود درج کنند.

نحوه انتشار مجلات علمی

در خاتمه جلسه مقرر شد که مجلات علمی، تخصصی شوند و از جنگ بودن (کشکولی) خارج شده و مجلات با کمک انجمنهای علمی منتشر شوند. همچنین پیشنهاد شد. که:

- مجلاتی که سنت طولانی انتشار مرتب دارند ادامه بدهند.
- مجلات با انتشارات منقطع برجیده شوند.
- دانشگاهها حداکثر خبرنامه و چکیده‌های پژوهشی منتشر کنند.

قابل توجه فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد رشته کامپیوتر

دانشگاه شهید چمران اهواز از فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد رشته کامپیوتر جهت استخدام با تسهیلات ویژه دعوت به عمل می‌آورد. دانشگاه شهید چمران داوطلبان را به صورت طرح سربازی و یا هیأت علمی تمام وقت استخدام نموده و بعد از ۲ سال به آنها بورس خارج از کشور اعطاء می‌کند. ضمناً در طول اقامت در دانشگاه شهید چمران از مزایای معمول دیگر اعضاء برخوردار خواهند بود.

داوطلبان می‌توانند برای اطلاعات بیشتر با معاونت آموزشی دانشگاه شهید چمران مکاتبه و یا با شماره تلفن ۰۶۱۱ - ۳۳۳۲۰۴۳ تماس حاصل نمایند.

دانشکده علوم ریاضی و کامپیوتر

دانشگاه شهید چمران اهواز

کتب و نشریات

• معرفت شناسی ریاضی ویتگنشتاین و کواين

نوشته: سهراب علوی نیا

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۰

ناشر: نیلو فر

تعداد صفحات: ۱۲۸ صفحه

• کتاب اثبات

نوشته: مارتین ایگنر. گوتتر تسیگلر

ترجمه: سیامک یاسمی

چاپ اول: ۱۳۷۹

ناشر: واحد انتشارات پژوهشگاه دانشهای بنیادی

تعداد صفحات: ۲۷۴ صفحه

• آنالیز ریاضی

نوشته: آندرو برودر

ترجمه: علی اصغر علیخانی و مجید میرمیران

چاپ اول: زمستان ۱۳۸۰

ناشر: انتشارات ارکان

تعداد صفحات: ۲۲۳ صفحه

• آنالیز عددی برای علوم کاربردی

نوشته: مایرن. بی. آلن - الی. ال. آیزاکسون

ترجمه: سید محمد حسینی

ناشر: انتشارات گهر

تعداد صفحات: ۶۲۹ صفحه

• نظریه اطلاع

نوشته: جان سی. الف. وان درلوب

ترجمه: حسنعلی آذرنوش

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۰

ناشر: انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد

تعداد صفحات: ۳۹۸ صفحه

• حسابان هندسه تحلیلی و جبرخطی

نوشته: سید حسین جوادپورو ناصر حسینی

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۰

ناشر: علوی

• ابوریحان و ریحانه

نوشته: اسفندیار معتمدی

چاپ اول: زمستان ۱۳۸۰ ناشر: انتشارات مدرسه

• مغالطه‌های ریاضی

نوشته: ای.ای. ماکسیول

ترجمه: غلامرضا یاسی پور

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۰

ناشر: الهادی

• معماهای ممتاز ریاضی

نوشته: هواردپی. داینزمن

ترجمه: غلامرضا یاسی پور

چاپ دوم: زمستان ۱۳۷۸

ناشر: الهادی

• آشنایی با شورای عالی انقلاب فرهنگی

چاپ اول: تابستان ۱۳۸۰

ناشر: دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی

• اطلاعاتی پیرامون انجمنهای علمی معلمان ریاضی در برخی

کشورها

تألیف: علی رجالی و فرخنده السادات سجادی

دانشکده علوم ریاضی، دانشگاه صنعتی اصفهان

آبان ۱۳۸۰

• گزارش دوازدهمین سمینار جبر ایران

دانشکده علوم ریاضی، دانشگاه شهید بهشتی

• راهنمای تحصیلات تکمیلی

مجموعه مقررات و برنامه‌های دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه

صنعتی اصفهان، دانشکده علوم ریاضی

تابستان ۱۳۸۰

• خبرنامه آموزش عالی

صاحب امتیاز: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

مدیر مسؤول: جعفر توفیقی

سال دوم، شماره ۲۰ و ۲۱ - مرداد و شهریور ۱۳۸۰

• مجله بین‌المللی علوم پایه جمهوری اسلامی ایران

مدیر مسؤول: محمدرضا نوری‌دلویی

سال دوازدهم، شماره ۳ - تابستان ۱۳۸۰

• ماهنامه انجمن رمز ایران

صاحب امتیاز: انجمن رمز ایران

مدیر مسؤول: کامبیز قدس

سال دوم، شماره ۱۰ - دی ۱۳۸۰

توجه! توجه!

به استحضار می‌رساند که کتاب ابوسعید سجزی «فی عمل المسبع و قسمه الزاویه المستقیمه الخطین بثلاثة اقسام متساویه» که به همراه تصحیح انتقادی و ترجمه انگلیسی در ژورنال علمی زیر به چاپ رسیده است:

Greek and Arabic constructions of the regular heptagon

J.P. Hogendijk

Archive for history of Exact science 30 (197-330)
1984

توسط یکی از اعضای هیأت علمی این دانشگاه در دست ترجمه است. خواهشمند است در صورت اقدام به ترجمه کتاب فوق‌الذکر توسط شخص یا مؤسسه دیگری سوابق را جهت جلوگیری از دوباره کاری به این دانشکده اعلام فرمائید.

علیرضا بندانی

معاون آموزشی و پژوهشی دانشگاه زابل

• همراه با ریاضی

صاحب امتیاز و مدیر مسؤول: سیدمحمدحسن حسینی

سال دوم، شماره ۲ - خرداد، تیر، مرداد و شهریور ۱۳۸۰

• خبرنامه بنیاد علمی زیرک‌زاده

سال پنجم، شماره ۴۸ - مهر و آبان ۱۳۸۰

• دانشگر

صاحب امتیاز: مرکز نشر دانشگاهی

مدیر مسؤول: رضا منصور

سال اول، شماره‌های ۱ و ۲ - آبان و دی ۱۳۸۰

• فرنود

صاحب امتیاز: انجمن معلمان ریاضی استان اصفهان

• پرکاش

صاحب امتیاز: انجمن ریاضی و کامپیوتر دانشگاه صنعتی امیرکبیر

(واحد تفرش)

مدیر مسؤول: مرتضی اسعدی

شماره ۳ - آبان ۱۳۸۰

• پویا

نشریه انجمن معلمان ریاضی استان فارس

مدیر مسؤول: حسین سلطانی‌مقدم

شماره ۷ - پاییز ۱۳۸۰

• نامه دانش

خبرنامه داخلی مؤسسه توسعه دانش و پژوهش ایران (ویژه‌نامه بزرگداشت

استاد ابوالقاسم قربانی)

مدیر مسؤول: قربان بهزادپان‌نژاد

شماره ۸ - زمستان ۱۳۸۰

• پیک اتحاد

صاحب امتیاز: اتحادیه انجمنهای علمی و آموزشی معلمان ریاضی

مدیر مسؤول: حسین سلطانی‌مقدم

شماره ۱ - پاییز ۱۳۸۰

• ماهنامه ریاضیات

صاحب امتیاز و مدیر مسؤول: یحیی تابش

سال دوم، شماره‌های ۴، ۵ و ۶ - مهر، آبان و آذر ۱۳۸۰

• گاهنامه

صاحب امتیاز: سازمان سنجش آموزش کشور

مدیر اجرایی: کوروش پرند

سال اول، شماره ۱ - آبان ۱۳۸۰

تسمدید

عضویت در انجمن ریاضی ایران

از کلیه اعضای حقیقی انجمن ریاضی ایران، اعم از بوسه و وابسته دعوت می‌شود. با تکمیل درخواستنامه جدید، عضویت خود را برای دوره «مهر ۸۱ - مهر ۸۲» تمدید کنند. برای این منظور خواهشمند است فرم تکمیل شده را همراه حق عضویت خود به یکی از نمایندگان انجمن تحویل دهید و یا آن را همراه فیش واریز حق عضویت به حساب جاری ۱۰۱۰۱۰ بانک ملت شعبه بهجت آباد (قابل پرداخت در کلیه شعب بانک ملت) به دبیرخانه انجمن ارسال کنید.

در درخواستنامه مذکور اطلاعات لازم جهت عضویت در سال تحصیلی ۸۱ - ۸۲ بیان شده است.

لطفاً مزایای عمده عضویت در انجمن ریاضی ایران را به سایر همکاران و دانشجویان یادآور شوید.

حامیان و اعضای حقوقی انجمن ریاضی ایران

مؤسسات و نهادهای زیر با کمکها و پشتیبانیهای خود از فعالیت‌های انجمن ریاضی ایران حمایت کرده‌اند. شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران از این حمایت‌های ارزشمند صمیمانه سپاسگزار است.

• نهاد ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

• کمیسیون انجمنهای علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

این کمیسیون هر ساله مبلغی به عنوان کمک بلاعوض به هر کدام از انجمنهای علمی تحت پوشش خود تخصیص می‌دهد. کمک کمیسیون به انجمن ریاضی ایران شایان توجه و تقدیر است.

• شهرداری منطقه ۶ تهران

شهرداری منطقه ۶ تهران ساختمان واقع در پارک بهجت آباد تهران را به دبیرخانه انجمن تخصیص و نام آن پارک را به بوستان ریاضیات تغییر داده است.

• شورای پژوهشهای علمی کشور

این شورا در حمایت از فعالیتهای علمی و پژوهشی کشور هر سال مبلغی را به انجمن ریاضی ایران اهدا می‌کند. امسال نیز این کمک پرداخت شده است.

• دانشگاه امام حسین (ع)

به پیشنهاد رئیس انجمن و پی‌گیری اعضای محترم گروه ریاضی دانشگاه امام حسین و موافقت رئیس محترم آن دانشگاه، انتشارات دانشگاه امام حسین انجام مراحل لیتوگرافی و چاپ خبرنامه انجمن را با تقبل کلیه هزینه‌ها بجز هزینه‌های مربوط به کاغذ مصرفی بر عهده گرفته است.

اعضای حقوقی

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و مراکز فرهنگی، آموزشی و پژوهشی زیر در دوره مهرماه ۱۳۷۹ تا مهرماه ۱۳۸۰، دوره مهرماه ۱۳۸۰ تا مهرماه ۱۳۸۱ با پرداخت حق عضویت حقوقی، از انجمن ریاضی ایران حمایت کرده‌اند. از رؤسا، مسؤولان و نمایندگان انجمن در این مؤسسات قدردانی می‌شود.

دوره مهرماه ۱۳۷۹ تا مهرماه ۱۳۸۰	دوره مهرماه ۱۳۸۰ تا مهرماه ۱۳۸۱
دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز - دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم‌آباد	دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک - دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب
دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز - دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد	دفتر سمینارهای علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور - دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی	دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم‌آباد - دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان
دانشگاه تربیت معلم سبزوار - دانشگاه زنجان	دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز - دانشگاه آزاد اسلامی واحد مبارکه
دانشگاه سمنان - دانشگاه شهید باهنر کرمان	دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد - دانشگاه تبریز
دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی - دانشگاه علامه طباطبایی	دانشگاه تربیت مدرس - دانشگاه تربیت معلم تهران
دانشگاه فردوسی مشهد - دانشگاه قم	دانشگاه تربیت معلم سبزوار - دانشگاه رازی
دانشگاه یزد - دانشکده ریاضی و کامپیوتر خوانسار	دانشگاه زنجان - دانشگاه شهید باهنر کرمان
مؤسسه آموزش عالی شیخ بهایی	دانشگاه صنعتی اصفهان - دانشگاه صنعتی امیرکبیر
	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی - دانشگاه فردوسی مشهد
	دانشگاه قم - دانشگاه کاشان
	دانشگاه هرمزگان - دانشگاه یزد
	مؤسسه آموزش عالی شیخ بهایی

تقویم کنفرانسها و سمینارهای انجمن ریاضی ایران

- بیست و ششمین مسابقات ریاضی دانشجویی کشور
۲۷ - ۲۵ اردیبهشت ماه ۱۳۸۱، مرکز تحصیلات تکمیلی در
علوم پایه زنجان
- کارگاه «روشهای همولوژیکی در جبر جابه‌جایی»
۱۰ - ۴ خرداد ماه ۱۳۸۱، پژوهشکده ریاضیات پژوهشگاه
دانشهای بنیادی
- چهاردهمین سمینار جبر ایران
۲۷ - ۲۵ تیر ماه ۱۳۸۱، دانشگاه الزهرا (س)
- سی و سومین کنفرانس ریاضی کشور
۱۱ - ۸ شهریور ماه ۱۳۸۱، دانشگاه فردوسی مشهد
- پنجمین سمینار معادلات دیفرانسیل و سیستمهای دینامیکی
آبان ماه ۱۳۸۱، دانشگاه گیلان
- دومین سمینار هندسه و توپولوژی
دیماه ۱۳۸۱، دانشگاه صنعتی امیرکبیر
- سیزدهمین سمینار آنالیز ریاضی
۱۳۸۱، دانشگاه اصفهان
- پانزدهمین سمینار جبر ایران
۱۳۸۲، دانشگاه گیلان
- سی و چهارمین کنفرانس ریاضی ایران
۱۳۸۲، دانشگاه شاهرود
- چهاردهمین سمینار آنالیز
۱۳۸۲، دانشگاه علم و صنعت ایران
- شانزدهمین سمینار جبر
۱۳۸۳، دانشگاه شیراز
- پانزدهمین سمینار آنالیز ریاضی
۱۳۸۳، دانشگاه سیستان و بلوچستان
- هفدهمین سمینار جبر
۱۳۸۴، دانشگاه سیستان و بلوچستان